

Naročnina

za državo SHS:

za mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 50

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 40

v inozemstvu 60

SLOVENEK

Cene inseratov:Enostolpna petilna vrsta
mali oglasi po Din 1:50 in
Din 2:—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2:50,
veliki po Din 5:— in 4:—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6:—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniški
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6. (M. Rokopis
se ne vračajo, ne frankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredniška telefon 50, poravnitve 528.**Političen list za slovenski narod.**Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 59.011, Praga in Dunaj 24.797.**Jalova kampanja.**

Slovenskim demokratom Žerjavove vrste se danes slabo godi. Njihov vpliv, ki so ga imeli in uživali v deželi in njeni javni upravi kot nagrado za svoje suženjsko petolizništvu pred svojimi vrhovnimi zaščitniki v Belgradu, je padel pod ničlo. Vlada v Belgradu se je izpremenila čez noč in slava slovenskim demokratom je skopnela kot pomladanski sneg.

Nenadna in nepričakovana izprememba v belgrajski centralni vladi, od katere so živeli, je zadala slovenskim demokratom smrten udarec. Tega se oni le predobro zavedajo, preboleti pa tega udarca ne morejo. Oni ne morejo posnemati strank ki imajo več ali manj zaslonbe v ljudstvu in ki vsled tega tudi v opoziciji lahko nastopajo stvarno in se s stvarnim delom in s stvarno kritiko bore za zopetno moč, ampak so prisiljeni ravno vsled nezaupanja ljudstva, ki so si ga pošteno zaslužili s svojo brezvestno demagogijo, da bredejo še globlje v močvirje laži in demagogije.

Od kar je slovensko demokratstvo prišlo ob vlado, si je izbralo dve poti za svojo rešitev, na katero na tihem že samo prav nič več ne upa.

Prva pot je pot tolažbe. Obe demokratski glasili dan na dan tolažita svoje obupane pristaše, naj vendar ne obupajo nad svojim žalostnim koncem, ampak naj samo še nekoliko počakajo, pa bo vlada padla, in zopet se bodo začeli veseliti časi sokolskih zletov in orjunaških počestnih veselje in korajžnega UJU-poveljevanja v Bel. Enkrat so napovedali padeč vlado v tri dni — pa ga ni bilo. Potem so ga napovedali za prve dni septembra — pa ga zopet ni in ga ni! Potem se tolažijo, da bo Radić povzročil v vladi kakšen spor — pa še tega ni in ga ne bo! Ljudje pa omahujejo in — odpadajo. Odpadajo kakor jesensko listje in obračajo drug za drugim Žerjavovi kliki hrbet.

Druga pot, ki so si jo izbrali demokrate, je umetno podaljšanje svojega življenja, je sistematično obrekovanje. Kar se zgrešili sami, to bi radi naprtili sedanji vladi na pleča. To je glavna melodija žalostink, ki jih beremo vsak dan v »Jutru« in v »Narodu«.

Za demokrate je najvažnejši zakon uradniški zakon, ker se rekrutira večina njihovih pristašev v Sloveniji iz uradništva. Ne bomo pri tej priliki ponavljali, koliko materialne bede je moralo uradništvu pretrpeti v teh par letih, odkar imamo svojo državo. Toda v vseh teh letih je bilo le malo mesecev, da niso imeli demokrate Žerjavove vrste v centralni vladi odločilnega upliva. A kaj so storili za uradništvo v teh dolgih letih? Nič in nič! Šele pod prevelikim pritiskom razmer so se končno dokopali do nekega uradniškega zakona, ki pa zdaleka ne ustreza in ne odgovarja dejanskim potrebam in za čegar pravilnost sijajno jamči nad 70 tisoč pritožb iz uradniških krogov na državni svet! Ali naj imenujemo tako skrupulo zakon? A še tega, kar bi morali uradniki po tem skrupulu dobiti, reveži niso dobili, ker so slavni demokrate državne blagajne za svoje strankarske namene tako temeljito izpraznili, da more nova vlada komaj redne mesečne plače plačevati!

Danes pa vpijejo demokrate, da je uradniške bede kriva sedanja vlada, ki naj menda pričara denar iz praznih blagajn kakor Mojzes vodo iz skale:

Vzemimo invalidsko vprašanje. Demokratski listi se preradi hvalijo, da je vse potrebne zakone in odredbe za rešitev tega vprašanja pripravil že dr. Žerjav. Dobro, nič ne rečemo, nalašč ne. Če pa je on že vse zakone za rešitev invalidskega vprašanja pripravil, zakaj jih ni njegova stranka tudi izvršila? Ali mar zaradi pomanjkanja časa? Ravno kar beremo, da je pošto ministrstvo delalo v preteklem letu z velikanskim prebitkom. Kje je ta denar? Kam je šel? Tudi monopol in carina niso ravno pasivne postavke v državnem proračunu. Kje je zopet ta denar? In kje je drugi denar in tretji denar? Vse kaže, da tam, kjer je tudi četrti denar, namreč zapravljen in zafrekan, da govorimo po domače.

Od sedanje vlade pa zahtevajo demokrate, naj ona s praznimi blagajnami v

enem mesecu ustvari to, kar so oni zamedili pet let pri polnih blagajnah! Ali mislijo gospodje res, da bo kdo takim budalostim nasedel?

To, kar smo povedali v teh dveh slujah, velja tudi za vse druge demokratske očitke na naslov sedanje vlade. Sedanja vlada ne more v enem mesecu spraviti na moderno višino železniškega prometa, če je pod prejšnjo vlado vozni park trohnel in so lokomotive na vseh mogočih postajah stale nepopravljene in rjavale. Sedanja vlada ne more v enem mesecu preurediti davčnega sistema in ne more čez noč prevesti zakona o ustroju vojske. To se ne da izvršiti v par dneh ali par tednih, gotovo pa se bo to izvršilo v času, ki je potreben za priprave, ker sedanja vlada dela

in ne spi in ne uganja samo strankarske politike kot sta jo Žerjav in Pribečević.

Če sedanja vlada v kratki dobi svoje ga obstoja ne bi bila napravila nič drugega kot to, da je vzpostavila zopet javen red in pravno varnost, bi bilo to že mnogo. Danes hodimo lahko zopet mirno po svojih opravkih, ne da bi se nam bilo treba bati od vlade podpiranih zavratnih napadov. To ni samo nekaj, ampak je mnogo. In kakor je sedanja vlada vzpostavila v kratki dobi javen red in mir, tako lahko zanesljivo pričakujemo, da bo izpolnila tudi druge svoje obljube, izrečene v svoji deklaraciji.

Dotlej naj se pa slovenski demokrate le mirno toležijo. Ko se bodo naveličali in ko jim nihče več ne bo verjel, bodo pa nehali.

Zopet izjalovljene nade opozicije.

VESTI O ZAHTEVAH HRSS GLEDE PREMESTITVE HRVATSKIH POLKOV NERESNIČNE. — HRSS PODPIRA SLEJKOPREJ POLITIKO VLADNE DEKLARACIJE.

Belgrad, 5. septembra. (Izv.) Po sestanku ministrov s Predavcem in HRSS je finančni minister na vprašanje, kakšen je položaj v Belgradu, odgovoril, da je absolutno dober. Notranji minister pa je odgovoril časnikarjem: Poročila o zahtevi HRSS, da se hrvatski polki premeste iz južne Srbije na Hrvatsko, so netočna. — Predavec je odgovoril: Belgrajski listi si izmišljajo o nas mnogo stvari. Vprašanje premestitve naših polkov se sploh ni sprožilo. Današnja opozicija želi, da bi sprožili taka vprašanja, iz katerih bi lahko kovali zase kapital. Tega pa od nas ne bo dobila. Preden je vlada začela delati, smo

se porazgovorili o deklaraciji. O čemer smo se sporazumeli, to tvori vladni program, ki je obsežen v deklaraciji. Razen tega ne zahtevamo ničesar.

Zagreb, 5. septembra. (Izv.) Opozicijsko časopisje širi vesti, da je nastal v vladi spor zaradi zahteve HRSS, naj se premeste hrvatski vojniki iz Makedonije v domovino. Te vesti so neresnične. Res je, da so hrv. zastopniki opozarjali svojega ministra na žalostne razmere, v katerih živijo hrvatski vojniki v Makedoniji, z željo, da vojni minister sam uvidi to neznosno stanje in ga odpravi.

Uredba o draginjskih dokladah vpokojencem.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Uredba o draginjskih dokladah vpokojencem je dokončana v finančnem ministrstvu. Ko jo odobri ministrski svet, jo dobi finančni odbor v svrhu zakonitve. Po tej uredbi se bodo draginjske doklade odstotno plačevale v 50 odstotni višini. Uredba velja od 1. junija t. l. Razlike med današnjimi pokojninami in vpokojnicami po novi uredbi se bodo izplačale, čim se uredba zakoniti. Uredba ne bo naletela na proračunske težkoče, ker se bodo zvišali proračunski izdatki mesečno samo za 5 milijonov Din. Uredba bo predložena prihodnji seji ministrskega sveta, na kateri bo takoj odobrena. Ker se mora finančni odbor sestati najpozneje do 15. septembra, bo stavljena kot prva na dnevni red ta uredba, in je upati, da se vprašanje draginjskih doklad reši do 1. oktobra.

Invalidski zakon v glavnem dogotovljen.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) V socialnem ministrstvu se marljivo dela na invalidskem zakonu. Končana so poglavja, ki govorijo o finančnem efektu invalidskega zakona. Po načrtu znaša letna podpora 360 zlatih ali 5400 papirnatih Din. Invalidi najvišje odstotne pohabljenosti bodo dobivali 9000 dinarjev. Aktivni častniki in državni uradniki, ki so trpeli, ko so vršili vojaške dolžnosti, se morejo leto po demobilizaciji odločiti, da li ostanejo v svoji službi ali hočejo biti proglašeni za invalide. V zadnjem slučaju bodo uživali pokojnino, ki jim po zakonu pripada. Častniki svobodnih poklicev nimajo pravice na pokojnino, pač pa dobe invalidsko podporo. Popolnoma slepi in onemogli invalidi morejo biti sprejeti v poseben invalidski zavod ali pa se jim izplača posebna doklada v znesku 3400 Din. Vdove bodo dobivale 1800 Din letno, če so starejše kakor 45 let pa 1620 Din, za vsakega otroka 540 Din. Sirote brez očetov in matere: prvi otrok 2700 Din, vsak nadaljnji 540 Din.

Delo za reformo uradniškega zakona.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Vašemu dopisniku je minister dr. Hrasnica o spremembah uradniškega zakona dal naslednjo izjavo: V gotovih krogih se obravnava vprašanje revizije zakona o uradnikih. Pri tem se kritizira načrt ožje komisije, ki ima na

logo, da uredi snov za revizijo in da izdela osnovo, ki se predloži širši komisiji. Komisija bo po lastnih izkušnjah, pridobljenih v praksi, započelo pomankljivosti polno delo pri dosedanjem zakonu popravila in dopolnila. To delo bo uspešnejše zaradi tega, ker razpolaga komisija z materialom, ki so ga dale na razpolago razne strokovne organizacije.

Izplačilo razlik v uradniških plačah.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) V finančnem ministrstvu se je našlo kritje za izplačilo razlik v uradniških plačah. Odlok o izplačilu je že izgotovljen in bo te dni predložen ministrskemu svetu v odobritev. Izplačevanje bo pričelo najbrže 1. oktobra.

ROJSTNI DAN PRESTOLONASLEDNIKA.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Ker je jutri rojstni dan prestolonaslednika Petra, je ministrski predsednik odredil, da počiva delo v vseh uradih.

SEJA MINISTRskega SVETA.

Razne carinske in trošarinske odredbe.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Nocoj se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri so razpravljali o raznih resornih vprašanjih. Finančni minister je podal več poročil. Sklenjeno je, da se Madoš in Bardanja oprostita carine in trošarine na blago, ki se nahaja v teh krajih, ki smo jih prevzeli. Isto velja za Kastav. V Zametu pri Reki se zatrosarini samo alkohol. Ker ga je okoli 15 vagonov, zneso trošarina 3 milijone Din. V Barošu, Delti in Bankini se zacarinirani zatrosarini vse blago, kajti tam so samo skladišča, ne pa trgovine. Med drugim je tam tudi mnogo alkohola.

POSLANCI SLS ODPOTOVALI V SLOVENIJO.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Narodni poslanci SLS, ki so bili na seji Jugoslovanskega kluba, so danes odpotovali v Slovenijo.

RAZNE AVDIJENCE PRI MINISTRSKEM PREDSEDNIKU.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Ministrski predsednik je sprejel nemškega, češkega in bolgarskega poslanika. Dalje je sprejel odposlanstvo »Gajreta«, katero sta vodila poslanca Kujundžić in Hasan Rebač. Zahtevali so, da se omogoči studij večjemu številu muslimanskih dijakov na belgrajskem vseučilišču. Nadalje je sprejel odposlanstvo hišnih posestnikov, ki so zahtevali, da

se vzamejo v zaščito v novem stanovanjskem zakonu, oz. če se stari podaljša. Izročili so mu tozadevno spomenico. Predsednik je obljubil storiti vse potrebne korake. Ministrski predsednik je sprejel odposlanstvo soprog duhovnikov iz niške župnije, ki so bili za časa bolgarske okupacije ubiti. Zahtevale so ureditev pokojnine.

POVRATEK MIN. HADŽIČA IZ TOPOLE.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Danes se je vrnil iz Topole vojni minister Hadžić, kjer je poročal kralju o političnem položaju in o stanju svojega ministrstva. Takoj po prihodu je odšel v vladno predsedništvo in se sestal z ministrskim predsednikom.

ZDRAVJE MIN. VESENJAKA SE BOLJŠA.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Zdravje ministra Vesenjaka se boljša. V dveh ali treh dneh bo zapustil bolnico. Za časa boleznine ne opušča dela. Njegovi poročevalci ga vsak dan obveščajo. Minister podpisuje akte. Ko bo smel iz zdravilišča, odide na dopust v Slovenijo.

DR. KULOVEC NAMESTNIK MIN. VESENJAKA.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Te dni izide ukaz, da se minister dr. Kulovec postavlja za namestnika ministra Vesenjaka, dokler bo ta na bolezenskem dopustu.

NOV POMOČNIK MINISTRA ZA SOCIALNO POLITIKO.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Za pomočnika v socialnem ministrstvu je postavljen Michael Murko, bivši načelnik socialnega oddelka v Sarajevu.

POMOČNIK MINISTRA ZA NARODNO ZDRAVSTVO.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Podpisan je ukaz, s katerim se imenuje za pomočnika v ministrstvu narodnega zdravstva Sima Petrović.

VAŽNI OBISKI PRI FINANČNEM MINISTRU.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Finančnega ministra so obiskali angleški, ameriški, čehoslovaški in grški poslanik. Obisku ameriškega in angleškega poslanika se pripisuje velika važnost.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Podravnatelj Narodne banke Dragutin Protić je obiskal finančnega ministra in se z njim razgovarjal.

NAKUP PLEMENSKE ŽIVINE V SLOVENIJI ZA ČRNOGORO.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Minister dr. Kulovec bo nakupil v Sloveniji za 200 tisoč dinarjev bikov in krav - plemenjakov za Črnogoro.

DEKONCENTRACIJA ZDRAVSTVENE UPRAVE.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Dr. Behmen je izdelal v ministrstvu za narodno zdravje več sprememb glede uprave, posebno v smislu dekoncentracije poslovanja. Pokrajinski nadzorniki bodo imeli večjo kompetenco. Dodeljeno jim bo več poslov, ki so bili koncentrirani v ministrstvu, radi česar je delo zastajalo.

NOVO POGlavJE IZ KORUPCIJE BIVŠEGA REŽIMA.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) V gradbenem ministrstvu se pripravljajo poročila in odloki, da se kuluk začasno ukine. To se zgotovi radi tega, da se izvrši pregled, ker se trdi, da se je pod bivšim režimom uganjalo mnogo strankarstva in mnogi niso vršili kuluka niti plačali davkov.

ZA REFORMO UREDBE O RAZVRŠTITVI INŽ. IN ARHITEKT. OSOBA.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Prometni minister se je obrnil na društvo inženjerjev in arhitektov, da mu pošljejo svoje predloge k uredbi o razvrščanju osebja. Vsled tega je imelo društvo sejo, na kateri se je razpravljalo o predlogih, ki jih bodo stali. Izvoljen je odbor 10 oseb, ki bo izdelal pismene predloge po dobljenih navodilih do 9. t. m., nakar jih bo poslal prometnemu ministru.

DOVOLJENA ČETRTINSKA VOŽNJA.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Z odločbo prometnega ministra je dovoljena udeležencem pravnika zborovanja v Zagrebu četrtinska vožnja v Zagreb in nazaj.

SUSAŠKA KOMISIJA ZAKLJUČILA SVOJA DELA.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Posebna komisija, ki je nakupovala zemljišča za skladišča na Sušaku, je končala dela in bo poročala o delu prometnemu ministru.

AGRARNO VPRAŠANJE IN ZEMLJO-RADNIŠKI KLUB.

Belgrad, 5. septembra. (Izv.) Zemljoradniški klub je izdelal zakonski predlog, da se ustavi postopanje o izvrševanju sodnijskih odlokov v agrarnih procesih.

PODPORA ZA MEDNARODNI DIJAŠKI KONGRES V VARŠAVI.

Belgrad, 5. septembra. (Izv.) Ministrski predsednik je odobril večjo vsoto denarja kot podpora našim dijakom za udeležbo na mednarodnem dijaškem zborovanju v Varšavi.

MINISTER PETROVIČ PRI RAZGOVORIH S POSLANCI HRSS.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Iz Jagodine se je danes vrnil notranji minister Petrovič in je danes prisostvoval sestanku ministrov s poslanci HRSS. Predavcem in Mačkom.

NUMERUS CLAUSUS ZA ZDRAVNIKE SE UKINE?

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Zastopnik zdravstvenega ministra dr. Behmen namrava ukiniti numerus clausus za zdravnike. O tem predmetu se je danes razgovarjal na sestanku z novim pomočnikom Simo Petrovičem in načelnikom dr. Štamparjem.

RADIOTELEFONSKI KONCERT.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Jutri se vrši prvi koncert v dvorani palače Prve hrvatske štedionice pred radiotelefonskimi oddajalnimi aparati. Peli bodo člani belgrajske opere: Rokovska, Popova, Tomić in Bogić. Petje bo mogoče poslušati v vsej državi.

PRED IMENOVANJEM VELIKIH ŽUPANOV V SPLITU IN ŠIBENIKU.

Zagreb, 5. septembra. (Izv.) Za velika župana v Splitu in v Šibeniku bosta imenovana dva pristaša HRSS. Ta dva bosta imela nalogo, da v lastnem delokrogu izvršita med uradništvo vse izpremembe, da se odstranijo bivši režimovci iz vseh važnih upravnih mest.

VLADA IN ORJUNA.

Zagreb, 5. sept. (Izv.) Glede ukrepov proti Orjuni izve vaš dopisnik, da so člani HRSS, ki so se nedavno mudili v Belgradu, opozorili vlado na grožnje Orjune proti Hrvatskemu Sokolu, vsled česar je vlada sklenila, da se proti članom tega društva v slučaju kakih kaznivih dejanj ravno tako postopa po zakonu, kakor proti vsem drugim ljudem.

Sporazum med Jugoslavijo in Avstrijo glede opcij.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Danes se je vršil v zunanjem ministru prv sestanek med našo in avstrijsko delegacijo o državljanstvu in opciji. Razpravljalo se je o priznanju opcij, ki so bile izvršene v poedinih državah. Pogajanja se bodo jutri nadaljevala. Na tej seji se bo sestavilo besedilo konvencije. Danes se je v vseh točkah dosegel sporazum. Avstrija prizna opcijo, izvršeno od naših oblasti in narobe prizna naša država od avstrijskih oblasti

S.:

Iz južne Srbije.

Prihod v Peč.

Pripovedke o bojih Azem begom v Mitrovici so vzbujale radovednosti, kaj je bilo na stvari. Dejali so, da se je Azem beg močno utaboril v svoji kuli in ker se ni udal, marveč streljal na vojaštvo, so njegovo trdnjavo s topovi razstrelili in je bilo pod razvalinami ubitih 300 kačakov. Te govornice pa niso točne. Borba se ni vršila le proti Azem begu, ampak v treh vaseh, ki jih je vojaštvo obklopi. Ni bila samo razrušena kula, v kateri se je nahajal Azem beg, marveč so bile žrtve boja tudi v selu Žažu in Ljubovcah. Borba se je razvila v pokolji, očitno, ker vojaštvo ni razločevalo, kdo je kačak in kdo ni. Drugače si stvari ni mogoče predstavljati. Od vojaštva je padlo 12 moč, med njimi 10 Slovencev, dva pa sta bila muslimana. To se je zgodilo v noči od 14. na 15. julij. Časopisje je tedaj poročalo, da je bilo ubitih 120 kačakov. Jasnost bi mogla prinesiti v to stvar le objektivna preiskava. Porušene kule Azem begove pa na poti nismo videli, dasi so nam prej pravili, da ni daleč od ceste, po kateri se bomo vozili.

Pač pa smo videli mesto, kjer je bil nekaj dni prej oropan poštni avtomobil. Kačaki so se polastili vsote okroglo dveh milijonov dinarjev, namenjenih za plače državnih namestencev. V dolinici, skoro bolj podobni široki globeli, ki jo tvorita dva visoka klanca, nego dolini, se nahaja vas, v kateri bližini se je napad na avtomobil izvršil. Prebivalci so muslimanski

izvršene opcije. Dosežen je tudi sporazum o roku izseljevanja, ki je sistiran za 3 leta, pričeni z dnevom podpisa konvencije. Smatra se, da bo konvencija podpisana že v ponedeljek. Pri teh pogajanjih je naš delegat Rybač, izvedenec sta načelnik oddelka za Slovenijo v notranjem ministru dr. Svetek in tajnik zunanjega ministra Ivan Subotić. V avstrijski delegaciji sodelujejo opravniki avstrijskega poslaništva Hoffinger, kot izvedenec vladni svetnik Ruber, tajnik pri pogajanjih je pisar zunanjega ministru Frangeš.

Zasedanje Društva narodov.

Važna izjava Herriota.

Zeneva, 5. avgusta. (Izv.) Za današnje sejo Društva narodov je vladalo vsestransko ogromno zanimanje, ker je vsa javnost z napeto pozornostjo čakala na nastop francoskega ministrskega predsednika Herriota. Ko je Herriot dobil besedo, so ga pozdravljali z burnimi klici. Ko se je prvo navdušenje poleglo, je Herriot odgovarjal na včerajšnja izjavljanja Mac Donaldova. V svojem govoru je najprej omenjal ogromne žrtve, ki jih je pretrpela Francija v svetovni vojni, in izjavil, da je najsrčnejša želja Francije, da se take katastrofe enkrat za vselej prepreči. Zlasti je treba preprečiti take nesreče za malo narode. Zato pa ne zadošča le svetovno razsodišče, ampak je treba imeti tudi jamstva. Francija je mednarodne pogodbe vedno spoštovala in je bila po nedolžnem, (z vzvišenim glasom) da, po nedolžnem napadena. (Proti Mac Donaldu:) Mi hočemo slediti poletu vaših visokih misli, moramo pa imeti trdna tla pod nogami. Mi nismo nikdar širili sovražstva, zato pa želimo tako iskreno, da zvečete vsemu narodom končno roža miru.

Zeneva, 5. sept. (Izv.) Za Herriotom, čigar govor je bil sprejet z velikanskim odobravanjem je govoril italijanski delegat Salandra, ki je izjavil, da je tudi Italija pripravljena sodelovati na izpolnitvi Društva narodov. Za Salandro je govoril drugi angleški delegat lord Parmour.

Atentat na poljskega predsednika.

Lvov, 5. sept. (Izv.) Ko se je danes popoldne predsednik republike Wojciechowski po otvoritvi velesojma peljal v avtomobilu proti vojvodski palači, je bila vržena petarda, ki je nekaj korakov od avtomobila le slabo eksplodirala. Ranjen ni bil nihče. An atentator je aretiran, ostalim se je posrečilo, da so pobegnili. Aretirani atentator se piše Stejfer, je sin steklarja v Lvovu in studira na dunajskem vseučilišču. Predsednik je nadaljeval svojo vožnjo. Ljudstvo ga je burno pozdravljalo. ad Društvo narodov.

Španski poraz v Maroku.

Pariz, 5. septembra. (Izv.) »Liberté« piše, da je Španija Maroko že izgubila.

Madrid, 5. septembra. (Izv.) Kralj in Primo di Rivera sta odločila svoje potovanje v Bilbao. General Weyler je imenovan za načelnika generalnega štaba.

AMERIKA ZADOVOLJNA Z NEMČIJO.

Berlin, 5. sept. (Izv.) Ameriški zastopnik Owen-Young je izjavil napram časnikarjem svoje zadovoljstvo, da je Nemčija že plačala svoj prvi obrok v

znesku 20 milijonov zlatih mark, ki ga je bila dolžna plačati po Dawesovem načrtu in je dejal, da glavno ni načrt sam, ampak duh, ki veje iz njega. Sedaj smemo upati, da je storjen prvi korak do boljše bodočnosti.

KONFERENCA BALKANSKIH DRŽAV?

Rim, 5. septembra. (Izv.) »Agenzia Roma« poroča, da sta se ministra Kalfon in dr. Marinković na svojem potu v Ženevo razgovarjala tudi o možnosti, da se skliče posebna konferenca vseh balkanskih držav z namenom, da se vzpostavi med njimi na gospodarskem in političnem polju neko sodelovanje. O tem razgovoru je bil poučen baje tudi romunski minister Duca. Konferenco balkanskih držav bi baje sklicali kmalu po konferenci v Ženevi.

MEDNARODNO POSOJILO ZA NEMČIJO.

Newyork, 5. septembra. (Izv.) Na račun mednarodnega posojila za Nemčijo, se je obvezala Amerika podpisati 30 milijonov dolarjev. Eno uro pozneje, ko je banka Morgan dala posojilo v podpis, je bilo podpisanih 200 milijonov dolarjev. Obligacije posojila teko 25 let in se obrestujejo po 6 in pol odstotka.

ČEŠKOSLOVAŠKI PARLAMENT.

Praga, 5. septembra. (Izv.) Včeraj se je začelo jesensko zasedanje parlamenta. Parlamentu je vlada predložila osem zakonskih predlogov, večinoma finančnega značaja.

FRAMAZONI IN FAŠISTI.

Rim, 5. septembra. (Izv.) »Idea Nazionale« poroča, da je framasonska loža opozorila vse svoje podružnice, naj z vsemi sredstvi pobijajo fašistovski režim. »Idea Nazionale« zahteva od vlade, naj odločno nastopa proti framazonom.

Zenevske perspektive.

S V. zasedanjem Društva narodov se je otvorila era novih možnosti. Človeku se dozdeva, da so Versailles, St. Germain, Trianon in Neuilly že v oni časovni razdalji kot rusko-japonska vojna ali končni poraz polumeseca na Balkanu. V teku borih šest let je zgodovina temeljito spremenila obličje Evrope. Kar je bilo pred tremi, štiri leti še nedotakljivo, stoji danes neposredno pred prostovoljno likvidacijo. Tako n. pr. pesimistični nazor, da se Evropa ne bo mogla rešiti iz valutnih zmed, finančnih polomov in gospodarske stagnacije. Sedaj se ruši pesimizem onih, ki trdijo, da je tako sožitje evropskih narodov, kakor si je predstavlja znanstveni (ne utopistični) pacifizem, popolnoma izključeno. Nacionalizem je prispel do razpوتا. Leva pot vodi v nujni kompromis z občestveno pojmovanim, z duhovnim in vsled tega nikakor mehničnim internacionalizmom, druga vodi v slepo ulico zastoja, kamor si narodi ne samo ne želijo, temveč po zakonih razvoja stopiti ne morejo. Ta kompromis se nam razodeva v Ženevi. Vse, kar je negativno, kar razdružuje, se polagoma razkaja. Nasprotno pa vsebuje vsaka nova državniška gesta in beseda nekaj, kar še ni dovelj precizno izraženo, a vendar nagiba v smer konstruktivnega optimizma.

Motil bi se, kdor bi mislil, da pospešujejo tako usmerjeni razvoj zgolj idealne težnje redko posejanih idealistov, ki so slučajno zasedli odgovorna mesta. Tu je predvsem razvoj tehnike. Če gredo vsi na-

pori za tem, da se Evropa postavi na soliden temelj, na sistem, ki naj zajamči narodom nemoten razvoj in varnost v splošnem, je to posledica silnega tehničnega razvoja, ki postavlja posameznika in večje enote pred dovršena dejstva. Pelletier d'Oisy je dokazal s svojim poletom iz Pariza na Japonsko, da je mogoče z določnega središča uničiti v par urah — skoro istočasno — prebivalstvo vseh evropskih prestolic. Človek je postal popolen suženj stroja. Tehnika je že na tem, da določa človečanstvu način življenja in udejstvovanja. Zadnje desetletje je prineslo ogromno število izumov. Brzina je postala moderen zakon, udobnost važen nauk; čudovito je premagovanje vseh težkoč, ki se zoperstavljajo težnjam moderne tehnike. In narodi uvidevajo spricho dejstva, da zavzema radio mesto malomeščanskega gramofona, letalo mesto kavalerije, tank mesto majhne pehotne edinice itd., da je vojna absurdna, uničevanje samega sebe. Junaki ležijo v grobovih. Bodoči rodovi ne bodo več poznali tega človeškega tipa. Bodočnost je odprta izumiteljem...

V takih znamenjih, se poraja nova Evropa. Ljuta borba se še vrši med »interesi« velikih kapitalističnih skupin, toda možnost, odločiti to borbo tako, kakor je storila v svetovni vojni Anglija z Nemčijo, se z vsakim dnevom bolj razblinja. Narodi si bodo morali pod pritiskom razmer poiskati novo, prikladno formulo skupnega življenja. Produkcija je postavljena pred usodno alternativo: vreči samo toliko na trg, kolikor le-ta konsumira, ali pa ostati pri sedanjih praksi — t. j. hiperprodukciji — in v tem slučaju propasti. »Mehrwerk« se bo moral enakomerno razdeliti po vsem kontinentu, ker to zahteva zakon narave. In tako prehajamo iz razdobja nacionalne revolucije v dobo socialnega uravnoteženja. Vzgled Rusije ne dopušča krvavih eksperimentov. Angleški vzgled je pa mero-dajen.

V Ženevi odmevajo sklepi londonske konference. Borba še ni končana, ker se nove sile v evropski politiki ne morejo čez noč otresti uplivov svetovnega, zlasti ameriškega velekapitalizma. Wallstreet, City, dolar in funt šterling še pritiskajo ob razsodnost. Gre za »interese«. Angleški veleindustrijalci se bojijo obnove nemškega gospodarstva, zato jim ni po volji zarja miru. Evropski narodi pa se že zavedajo, da pod stalnim finančnim varuštvo ne morejo izvršiti svoje evropske misije. Težišče evropske politike mora biti v Evropi. Društvo narodov v Ženevi je poklicano, Evropi vrniti izgubljeno moč in veljavo. Razbija in razdrapana Evropa je kolonija za mnogo imovitejše kontinente. V Ženevi združena, bi mogla pripraviti gradivo za največjastejšo stavbo sveta: za veliko evropejsko federacijo, o kateri so sanjali po svoje Napoleon, Mazzini, Kant in ki jo danes že gradijo Macdonald, Herriot, Masaryk, Ebert, Seipl itd. Vse je še nejasno, toda znamenja ne varajo, da gre človeštvo v novo bodočnost. Duh že zmaguje materijo, čeprav s pomočjo tehnike...

Irska kriza.

(Od našega angleškega poročevalca.)

London, 2. sept.

L. G. Redmond-Howard piše v svoji knjigi The New Birth of Ireland, 1913: »Zgodovino Irske delimo lahko v tri periode: Do l. 1172 je Irska bila svobodna, pod vladjo svojih lastnih kraljev; l. 1172 je Anglija začela sejati zmajevce zobove po irskem otoku in jih je sejala do l. 1782. Od te dobe naprej je setev zorela in vzrasli so iz tal oboroženi velikani, ki postajajo vedno bolj nevarni bivšemu sejalcu... Zdi se, kot bi na anglo-irskem vprašanju ležalo težko prokletstvo in kot da bi duhovi stare Irske plaval nad Anglijo ter motili njeno vest vsakokrat, kadar misli, da je vse v redu in da lahko obrne to krvavo stran zgodovine in začne pisati novo. Oboroženi velikani so zrasli iz zmajevih zob ter od časa do časa zarožljajo z orožjem, zagrožijo, prestrašijo in ne puste, da bi se poglavje irske zgodovine končalo.

Od l. 1832 naprej, odkar so irski poslanci sedeli v angleškem parlamentu v Westminsteru, so se državniiki res trudili rešiti anglo-irski spor na koncilijanten način. Morda je prisotnost Ircev v državnem zboru, kjer so sedeli med dvema tekmujočima strankama ter odločevali v vseh velikih zakonodajah je njih odločevalna moč »plivala na razvoju mentalitete angleških državljanov. Od časov velikega Pitta Irska v očeh angleške vlade ni več dežela, ki jo je treba zasesti z ognjem in mečem in narod, ki ga je treba dobredno iztrebiti, ampak provincija, ki meče vedno neprijetno senco na angleško politiko. Irska je postala breme, medtem ko je bila prej skozi stoletja zaželjen plen. Vsi angleški državniiki od Pitta, mimo Gladstona in Salisburija se bavijo s tem problemom in se skušajo tega bremena znebiti. V našem stoletju so se ti poizkusi nadaljevali pod Lloyd Geormem z večjo odločnostjo. Od občinske avtonomije je Irska prišla do administrativne avtonomije, ter si priborila zakonodavno moč

Arnavti. Pred vasjo smo videli velik in lep slavalok, ob cesti je pa bila zbrana menda vsa vas, ki je radovedno čakala avtomobilov. So bili med njimi tudi kačaki, morda isti, ki so oropali avtomobil? Kdo bi mogel to trditi, ko pa o roparjih ni ne duha ne sluha, ljudje so pa postavili celo lep slavalok s pozdravnim napisom v cirilici? Če so ga? Takih slavalokov je bilo vse polno, ne samo pri vsaki vasi, marveč tudi na drugih mestih. Vsaka hiša je imela zastavo in v Peči ni bilo bajte, raz katere ne bi visela zastavica, ponajveč srbske, nekaj malo pa državnih. Vse to se je brez dvoma zgodilo na povelje pokrajinske oblasti. Ko se je vozila skozi vasi kraljeva dvojica, je bilo povsod ob cesti zbrano prebivalstvo, ki je kralja živahno pozdravljalo, pred prebivalstvom je pa stal orožnik.

Meni ni hotelo v glavo, da so kačaki tako prebrisani ljudje, da so napadli poštni avtomobil prav tedaj, ko je prevažal tako veliko vsoto denarja. Saj vozi vsak dan iz Peči v Mitrovico, seveda tudi tedaj, ko nima seboj toliko evenka. Cesta je vedno zastražena, dasi straže niso tako pogoste kakor so bile tedaj, ko smo se vozili mi. Ob vseh glavnih cestah po celi južni Srbiji so postavljene straže, ki patrolirajo samo do 6. ure zvečer. Po tej uri ne sme nihče, kdor je na potu, dalje, ker ga vstavijo straže in mora v najbližnjem selu prenočiti. Ponoči se s kačaki ni dobro šaliti!

Napad na poštni avtomobil se je po pripovedovanju šoferja izvršil silno naglo. Pripovedoval je menda takole:

Vozil sem z isto brzino kakor navadno. Živega človeka nisem videl na na cesti ne

ob cesti. V trenutku pa opazim kakih 20 korakov pred avtomobilom kačaka s puško v roki, kakor bi bil iz tal zrasel. Zaklical je: Stoj! Še predno sem imel časa razmišljati, ali ga naj pogazim ali pa vsled namerjane puške avto vstavim, je že zašumelo okoli avtomobila, ki sem ga nato vstavil. Še predno sem se prav ozrl, je bila blagajna z roparji vred že v grmovju ob cesti. Zgodilo se pa ni nikomur nič žalega. Moj prijatelj mi je dejal: Če je ta pripovedka le resnična!

Brez vsake nezgode smo prispeli v Peč. Le nekaj hiš se vidi prej, nego se pripelješ v mesto, ker je skrito za ovinkom za gorovjem. Ko smo zagledali prve hiše, nisem hotel verjeti, da je to Peč. To bo kako arnavtsko selo, sem dejal. Pri nas ne izgleda nobena bajta tako ravno, kakor so bile brez izjeme vse tiste »grgovske hiše«, ki sem jih gledal. Mnogo bolj je pa tudi ni v notranjosti mesta. Glavna ulica ima nekaj boljših hiš — palače nobene — toda o evropskem mestu ni mogoče govoriti.

Prišli smo na ljubljanski velesojem, mi je dejal moj slovenski tovariš, ko smo izstopili z avtomobila. Tak vtis so napravile male, nizke hiše z odprtimi prodajalnami, kakor jih srečamo na vseh bazarjih v orientu. Vse se nam je zdelo tako pritlikavo! Ljudstva je bilo pa vse polno, ponajveč domačega, med njimi pa tudi mnogo Črnogorcev, ki so prišli na slovesnost. Skrbeli smo najprej za stanovanja, ki so bila že pripravljena od pripravljalnega odbora. Vsi gostje so stanovali privatno. Hiš z napisom »hotel« je pač nekaj, pa ne vem, če imajo kaj sob na razpolago. Vsaj njihova prostranost govori proti.

v svojem lastnem parlamentu. Iz pravice do avtonomne občinske policije je vzrastla pravica do lastne teritorialne armade. Počasi, stopnjoma se je ta s krvjo in s solzami prenaseljena zemlja otrešala oblasti tujca, kateremu je postala proketo breme, ter njeno ime je izginilo brez sledu iz oficijelne naslova britanskih kraljev, ki so svoje dni, pijani prešuštva in krvi, tako hiteli pridjati irsko krono svoji kroni. Zgodovina je pokazala, da ta pridobitev ni povečala slave angleške krone, ampak da je irski safir bil zlonosni dragulj, ki je sipal prokletstvo na roparje in njih potomce.

Vsakokrat v zadnjem stoletju, kadar je Velika Britanija imela štiti velike interese na kontinentu ali na oceanih, se je dvigala izza obzorja pošast irskega problema. Ob času Napoleonovih vojsk je lakota na Irskem pomorila stotisoče; v revolucijonarnih letih (1842—1848—1852), ko je Britanija navezana na evropske dogodke, vstane nenadoma v Irski upor pod vodstvom Smith O'Briena; pozneje, ko je Evropa bila zapletena v konflikte l. 1865—1866, izbruhne v Irski vstaja Fenijanstov, revolucijonarnega društva neodvisnežev. Medtem ko je Disraeli započel svojo socialno zakonodajo, se je moral ozirati na hudo irsko parlamentarno opozicijo, ki mu je hotela izviti Home Rule (avtonomijo). V dobi maroških in osobito egipčanskih nemirov, ko je vlada rabila zaslombe državne zbor, je po Irski divjala agitacija za Home Rule. Gladston se je trudil pomiriti razpaljeni narod, a ni mogel in šele l. 1903, v anglo-burskem konfliktu in tik pred rusko-japonskim spopadom, se je Irsko zopet dvignila in dosegla prvo zakonodavno ugodnost, ki ji je dala priložnost, da pridobi nazaj ozemlje, katerega so jo angleški vpadniki s silo oropali. Najemniki so dobili dovoljenje odkupiti svojo najeto zemljo. 700 letna vojska za irsko zemljo, vojska kraljev in parlamenta in kolonistov proti irskemu kmetu, se je s tem končala — koncesija, ki jo je v taktičnem trenutku Anglija tem rajši napravila, ker se je vsaj začasno razbremenila teže irskega prokletstva.

Novi nemiri nastanejo ravno v najnevarnejšem trenutku maroške krize. In ko je Anglija bila zapletena v največjo vojsko v svetovni zgodovini, ko se je v resnici bojevala za svoj obstanek, je irska pošast nanovo vstala, ter pretela napasti svojega nasprotnika od zadaj! L. George ima za slugo, da je spregledal nevarnost ter se ji izognil s spretnim manevriranjem, a samo za nekaj mesecev, kajti po podpisu miru je to nesrečno irsko vprašanje že zopet sedelo na tliniku angleških državnikov.

Tri leta sem je bilo sedaj mirno. Irsko, razcepljeno v dve pokrajini, jih je porabila, da se organizira, pomiri in uredi. Vsak je bil prepričan, da bo s svobodno irsko državo to nesrečno poglavje za vselej končano in da ne bo od njega ostalo nič več kakor žalostni spomini, ki se pozabijo.

Nepričakovano, nenapovedano, nepoklicano, ravno ob trenutku, ko se angleška vlada najbolj trudi, da spravi Evropo v red ter omogoči svoji industriji, da si opomore na tujih trgih, ravno ob času, ko mora z vsemi močmi stremeti za vpostavitvijo normalnih gospodarskih razmer v Evropi, ravno ob tem času ji kot blisk pade za vrat — irska kriza.

Da, res je. Najprej so sejali zmajev zobove. Iz te strašne setve pa so zrastle oboženi velikani.

Prihodnjič bomo premostrivali najgloblje vzroke irske krize ter tako objasnili sedanje najnovejšo fazo irskih težav.

Iz zunanje politike.

* Dve nasprotujoči si stališči v Ženevi. Angleški premier Mac Donald je v svojem znamenitem govoru 4. t. m. v Ženevi razložil angleško stališče glede pomirjenja Evrope. To stališče je v enem stavku izrečeno sledeče: Vse države naj se v čim večjem obsegu razorožijo in se podvržejo sklepom haškega mednarodnega razsodišča, ki naj o vsakem sporu obligatorično razsodi. V to svrhu naj se skliče konferenca vseh držav sveta, ne izvzemši Nemčije in Rusije. — Francosko stališče pa je čisto drugačno. Francija je proti razorožitvi in arbitraži mednarodnega razsodišča, dokler nima trdnih jamstev, da ne bo zopet napadena. Ta trdna jamstva pa vidi zgolj v medsebojnem garancijskem paktu, po katerem bi napadeni državi priskočile vse druge članice Društva narodov na pomoč z učinkovitimi vojnimi, gospodarskimi in drugimi sredstvi. Franciji je največ na tem, da se teritorialno stanje, kakor je bilo določeno po verzajski pogodbi, ne krši, za kar pa Mac Donaldov predlog ne nuja zadostnega jamstva. Tekom zasedanja Društva narodov se bo pokazalo, ali se da najti med angleškim in francoskim stališčem kakšna posredovalna formula.

* Fašizem v zatonu. Zvezda Mussolinijeva zahaja. Kljub izrednim zakonom proti tisku piše velika večina italijanskega časopisa proti Mussoliniju. »Giornale d'Italia« odkrito izjavlja, da se nahaja dežela v krizi, ki se ne more rešiti drugače, kakor da

se sestavi nova vlada iz vseh strank, kar se lahko zgodi v 24 urah. List je še toliko dobrohoten, da Mussoliniju svetuje, naj sam otvori krizo in deželi vrne mir. Fašistovski organ »Milizia« pa grozi s poboji in zahteva, naj se »il prete Sturzo« zapre, ker se fašisti najbolj boje koalicije ljudske stranke s socialisti. Treba je pa poudarjati, da demokrati (mladoliberalci) niso nič manjši sovražniki Mussolinijeve diktature in da se srd fašistov obrača tudi proti njim. Stvari so že tako daleč dozorele, da se govori, da bo stari Giolitti prešel v opozicijo in prevzel njeno vodstvo. Zaenkrat se to še ni zgodilo; toda kadar v Italiji kličejo Giolittija, je znamenje, da je preobrat blizu.

* Težnje angleških veleindustrijalcev. Iz Londona poročajo: Predsednik angleške zveze industrijalcev je izjavil v listu »Daily Mail«, da bi utegnila realizacija nemškega posojila strašno prizadeti angleško veleindustrijo. Brezposelnost v Angliji še vedno narašča. Anglija da bi morala skrbeti predvsem za angleško industrijo in šele v drugi vrsti za evropski mir.

Politične vesti.

+ Iz obtožnice proti dr. Lazi Markoviću. »Novosti« poročajo, da bo obtožen dr. Laza Marković zaradi 31 umazanih afer, ki se tičejo večinoma raznih sekvestrov. Glavne točke obtožnice so: Laza Marković je dovolil trgovcu Leviju, da plača svoje obveznosti neposredno na Dunaju namesto v sekvesterski blagajni. Premoženje ranjkega Djoke Horvatovića je izročil njegovim dedičem, namesto da bi ga vplačal v likvidacijski fond. Odobril je, da se dvigne sekvesterski posestava grofa Mailatha proti odškodnini v znesku 170 tisoč dinarjev, kasneje pa je bilo to posestvo prodano za 300 milijonov dinarjev. Iz sekvesterske blagajne je obnovil hišo bivšega ministra Marka Trifkovića. Neki zavod za impregniranje lesa v Sloveniji je odstopil nekemu tujemu državljanu proti malenkostni odškodnini in pri tem državo oškodoval za dva in pol milijona dinarjev. Premoženje »Altruistične banke« vredno 50 milijonov dinarjev, je odstopil delničarjem za poldrug milijon dinarjev. Odobril je nakup otoka Lokruma, vsled česar je država oškodovana za 11 milijonov dinarjev. Za vse te nepravilnosti se bo moral zagovarjati dr. Laza Marković sam.

Beleške.

Ata in dvoreznost. To nista dva pojma. To je tako nerazdružljivo, kakor pa ata in njih rjavi »Bratenrock« iz tistih davnih časov, ko še častiljivi ljubljanski purgarjev ni bilo treba plašiti s klero-komunističnim lintvernem in podobnimi pošastmi... Ker sta torej ata in dvoreznost eno — ganz integral, bitte sehr! — so dodali citatu udanostne brzojavke, katero so poslali češkoslovaški katoličani prezidentu Masaryku, sledeči vprašalni stavek: »Kako govore jugoslovanski katolički? Čehi so namreč brzojavili: »S skupnim delom vseh zagotovimo narodu in domovini slavno bodočnost.« — Kdo se ne spominja, kako so ata grmeli proti češkim »klerikalcem«, češ, da so prolidržavni, da odkrito rujejo proti Masaryku in da hočejo le takega prezidenta, ki se bo klanjal Mariji? In sedaj tak respekt pred večerajšnjimi »veleizdajalci«, da jih ata stavijo za vzgled slovenskim in hrvatskim katoličanom! Pa še naj kdo reče, da so ata še vedno pri zdravi pameti. Glavno je, da otepajo »klerikalce«. Kaj zato, če v svoji doslednosti pohvalijo tuje klerikalce, glavno je, da dobijo povod za udarec v — zrak!

Dopisi.

Kočevje. Pri nas bomo imeli v nedeljo dne 7. t. m. občinske volitve. Priglašene so štiri liste: 1. radikalno-demokratska (bivši P. P. režim), 2. narodno-socialna (?) zvezana z nemško (!) ali Šeškova lista, 3. samonemška gospodarska in 4. delavska lista SLS. Vabimo vse naše somišljenike, zlasti zavedne delavce, da se gotovo udeležite volitev in glasujete za 4. listo, koje nosilec je rudar Ivan Drobnič, in s tem izkažete zaupanje stranki, ki se je za vas vedno žrtvovala in bo tudi v bodoče vaša edina opera. Ker nastopa SLS letos prvič pri občinskih volitvah v Kočevju samostojno, moramo pokazati vsi zavednost in disciplino!

Črni vrh nad Polhovim gradcem. Splošno razširjeno je mnenje, da ni prizadeta po znani strašni katastrofi občina Črni vrh. To zmotno mnenje je odtoč, ker leži del naše občine v župniji Polhov gradec. In vendar je ravno ta del črnovrške občine najhujše udarjen. Tu je voda podrla eno hišo, eno žago s turbino, tri mlino, štiri hleve, pet kozolcev, več sadnih sušilnic. Pokvarila je še tri hiše tako, da so se morali ljudje izseliti, da ne morejo z živino vanje, dokler niso temeljito popravljene. Živine je voda odnesla 15 glav, 16 ovac in 8 prašičev. Se strašnejša je škoda na zemlji. Plazovi so odnesli zemljo na nešteti krajih tako temeljito, da se je

pokazala gola skala. Mnogo posestnikov ne bo moglo več napraviti njiv, ker je voda vzela vso zemljo ali pa nagromadila take kupe peska in kamenja, da se jih ne da odstraniti. Cesto iz Polh. gradca proti Črnemu vrhu je čisto uničilo in ni nikake prave zveze s svetom. Cenjena je škoda na 9.300.000 dinarjev. Opozarjamo na ta dejstva tudi radi tega, da svet ne bo v zmoti. Vsi darovi prihajajo na županstvo Polhov gradec. Naj se misli tudi na ta del naše občine, da ne bodo najbolj prizadeti kraji, nazadnje še prikrajsani.

Kardinal Cagliero.

Glavno mesto Slovenije se pripravlja, da dostojno sprejme v svojo sredo enega izmed najodličnejših članov kardinalskega kolegija nj. eminenco kard. Janeza Cagliera.

Kardinal Janez Cagliero se je rodil 11. januarja 1838. v Casteinuovo d'Asti v Piemontu. Že kot 13 leten deček je spoznal velikega vzgojitelja in prijatelja mladine don Boska. Vstopil je v njegov zavod in se pozneje zvesto oklenil družbe, ki je je don Bosko ustvaril. Zato spada med prve učence velikega apostola mladine, ki je takoj v začetku spoznal v Caglieru sijajno bodočnost, ki mu je bila odločena. Častiljivi don Bosko je že od nekdaj sanjal o misijonarskem delovanju med divjaki. Ko je imel okoli sebe zbranih lepo število delavnih, gorečih sinov, se je pričel pečati z načrtom, kako udeležiti svojo namero. Posebno mu je bila na srcu Patagonija, ki je bila tedaj v misijonarskem oziru popolnoma zapuščena. L. 1875. je poslal v Argentino, katere del je Patagonija, prvo pešičko svojo misijonarjev. Načeloval jim je Janez Cagliero. Mnogo hudega so morali prestati misijonarji preden so mogli uspešno razviti svoje delovanje, toda gorečnost, vstranost in neustrašenost Janeza Cagliera je premagala vse. Patagonija je bila v malo letih vsa pokristjanjena. Divji rodovi obširne Patagonije so se uklonili križu in civilizaciji, sprejeli so sv. vero, ter slavijo danes kardinala Cagliera kot svojega največjega dobrotnika.

L. 1883. je bil imenovan za apostolskega vikarja v Patagoniji, leto pozneje je bil posvečen v škofa. Kot škof je že misijonaril 20 let. Leta 1902. ga je sv. stolica poklicala v Rim, ter mu poverila važno nalogo, da vpostavi diplomatsko zvezo med njo in državami Srednje Amerike. To skrajno delikatno nalogo je dovršil tako spretno in preudarno, da so na mah izginile težave, ki so se prej zdele nepremagljive.

L. 1908. je bil imenovan za nadškofa v Frascati blizu Rima. L. 1915. ob priliki stoletnice don Boskovega rojstva pa je bil imenovan za kardinala.

Kljub visoki starosti — v januarju je izpolnil 86 let — je še vedno mladeniško čil in živahen. Prihodnje leto, ko bo obhajala naša družba petdesetletnico svojih misijonov, hoče še enkrat osebno obiskati Južno Ameriko, kamor je stopil pred 50 leti kot prvi salez. misijonar.

Kard. Cagliero se je udeleževal tudi kot genialno nadarjen glasbenik. Pred njegovo dobo se je gojila v Italiji cerkevna glasba, ki je bila docela nasprotna cerkvenemu duhu. Don Bosko je hotel tudi temu odpomoči. V Caglieru je spoznal velik muzikalni talent, ter ga je prav marljivo gojil. Dosegel je kmalu — dasi samouk — veliko spretnost v glasbi. V tej stroki se je tako poglabil, da je postal kmalu najznamenitejši cerkveni skladatelj tedanjega časa. Njegove maše so se izvajale po vsej Italiji posebno po deželi. Vzbujale so tako navdušenje, da ni minil praznik, da bi se ne pel »Cagliero«. Gotovo je, da v Italiji še noben cerkveni glasbenik ni dosegel tolike popularnosti kot jo je užival Cagliero do Pijeve reforme. Caglierove skladbe so značile prehod med docela necerkveno glasbo prejšnje dobe in med strogo cerkveno, ki jo je vpeljala Pijeva reforma.

V Janezu Caglieru Slovenci pozdravljamo odličnega kneza katoliške cerkve, slavne misijonarja apostola in civilizatorja, odličnega učenca velikega vzgojitelja Janeza Boska, ob enem pa tudi gorečega častilca Matere božje.

Dnevne novice.

— Udeležniki Marij. kongresa — ne dajte se begati. So ljudje, ki se v svojem sovraštvu do vsega, kar je v zvezi z vero in cerkvijo, ne strašijo nobene lumparije, da bi begali in motili njihove slovesnosti. Tako so zlikovci, ki jih že zasleduje policija večeraj v noči na skrajno nesramen način začeli po Ljubljani širiti lažljivo vest, da je papež Pij težko obolel ozir. že umrl, z namenom motiti Marij. kongres. Opozarjamo vse udeležnike, naj se ne dajo po nikakih vesteh, o katerih ne vedo, odkod izvirajo, begati. Priprave za kongres so zaključene in celi spored se bo v redu najlepše izvršil.

— Z gregorskih višav, Mariji v pozdrav se bo v nedeljo večer bliščal velikanski kres, ki ga bo ob lepem vremenu lepo videti od Marije Pomočnice na Rakovniku.

— Depust učiteljem udeležencem Marijanskega kongresa. Ker se bo Marijanskega kongresa v Ljubljani udeležilo več učiteljev in učiteljic, ki imajo morda za začetek šolske-

ga leta določeno šolsko sv. mašo na dan 9. septembra, dovoljuje prosvetni odelek vsem takim udeležencem tem potom dopust za ta dan. — Šef oddelka: prof. V a d n j a l.

— Pravičje, da dela pijača dobro voljo in veselo srce. Če bi bilo to res, bi morali biti dandanes ljudje neizmerno srečni in zadovoljni. Jasnó je torej, da je največji hinavec — alkohol — ko zahtevate eno številko našega lista brezplačno na ogled, boste to kmalu spoznali. Upravništvo »Preroda«, Ljubljana, Poljanski nasip 10.

— Pritožbe glede polovičnih voženj ob velesesju. Velesesjski urad nam poroča: Generalna direkcija drž. željeznica v Belgradu je s svojim odlokom z dne 25. III. t. l., št. 7652, dovolila posetnikom letošnjega Ljubljanskega velesesja 50% popust na vožnji tako osebnih kot brzovlakih razun S. O. E. in nočnih brzovlakov št. 5 in 6. Trgovci iz Srbije, Hrvatske, Vojvodine, Banata so se poslužili te ugodnosti na progi Belgrad—Ljubljana, kupili za dopotovanje na velesesjem polno karto, da se glasom odloka vozijo nazaj brezplačno. Toda veliko se jih je uredalo: železniški personal v vlakih v več slučajih posetnikom velesesja pri vožnji nazaj ugodnosti ni priznal, češ da imajo oni druge predpise. Seveda je nastalo med prizadetimi upravičeno silno ogorčenje, ker so morali plačati polno vožnjo. Naprošamo merodajne oblasti, da preiščejo zadevo in kaznujejo krivce. Generalna direkcija drž. železnice je dovolila vozne olajšave posetnikom velesesja uvažujoč eminentno važnost te institucije za narodno gospodarstvo cele države, izdala točne predpise, katerih se nimajo držati samo potniki, marveč tudi podrejeni železniški personal.

— Jubilej svojega 40 letnega obstoja praznuje te dni grafična tvrdka Gutenberg-Haus Geb. Geel na Dunaju, ki je dobro znana tudi v Jugoslaviji, ker dobavlja tiskarski material in stroje skoraj vsem tiskarskim podjetjem v naši državi ter vsled svoje realnosti, solidnosti in hitre postrežbe uživa najboljši sloves. — Tvrdko vodi sedaj soustanovitelj, g. inž. Geel; nje dolgoletni ravnatelj je g. F. Pech, istotako najbolj poznan in priljubljen med našimi tiskarnarji. Tvrdka Geb. Geel je zastopnica prvovrstnih in velikih tvornic grafiških strojev, kakor svetovno znane Mergenthalerjeve tvornice stavnihih strojev »Linotype« v Berlinu, tvornice strojev Winkler, Fallert & Co. v Bernu, »Asebrn« d. d. v München-Augsburgu in drugih. — Razven centrale na Dunaju ima tvornica Geb. Geel svoje podružnice v Pragi, Budimpešti in Zagrebu ter zastopstva v Belgradu, Bukarešti in Sofiji. Ob tej priliki se tudi mi radevolje pridružimo čestitkam ostalih podjetij in izražamo željo, da bi tvrdka Geb. Geel še mnogo let uspešno delovala na polju črne umetnosti.

— Žid — veliki župan. Med nedavno imenovanimi velikimi župani v Bosni se nahaja tudi žid dr. Molnar, ki je doslej služboval kot okrajni glavar v Bosanski Dubici. Sedaj je veliki župan v Bihaću.

— Razpis mest za desinfektorsko šolo. Pri higijenskem zavodu v Ljubljani se razpisuje 10 prostih mest za desinfektorsko šolo. Prosta mesta obsegajo hrano, stanovanje in mesečni prispevek 200 dinarjev. Prošnje se vlagajo do 20. septembra 1924 pri higijenskem zavodu v Ljubljani, Zaloška cesta 2, kjer se dajejo tudi podrobne informacije. Razpis je objavljen v »Uradnem listu«.

— 50 letnica razglednice. Najstarejša razglednica je z dne 31. avgusta l. 1874., torej je pred par dnevi preteklo 50 let, kar je prva razglednica prišla v promet.

— Umri je v Belgradu državni svetnik v pokoju g. Vukašin Petrović. Pokojni je bil svoj čas v različnih vladah finančni minister.

— Neurje pri Skoplju. V ponedeljek je divjala okoli Skoplja silna nevihta. Utrgal se je oblak in poplavlil vso okolico. Nekatere vasi so močno poškodovane.

— Monstre-proces v Novem Sadu. Bivši občinski notar Janko Peftelek iz Čuruge in Nove Gajdobre se bo zagovarjal te dni pred novosadskim sodiščem radi številnih poneverb in uradnih zlorab. Zaslišanih bo okoli 120 prič.

— Norveški konzulat v Zagrebu. Norveška vlada je imenovala g. Ernesta Ružiškega, ravnatelja Jugoslavenske banke d. d. v Zagrebu, za honorarnega konzula s sedežem istotam. Delokrog novega konzula, ki se nahaja na Jelačićevem trgu št. 26, obsega Hrvatsko in Slavonijo, Slovenijo in Dalmacijo.

— Smrtna nesreča v Prevaljah. Svojo hišo je dvigal s potrebnimi pripravami posestnik Rok Bertold v Strojni pri Prevaljah, da bi odstranil prepelele stebre, na katerih je slovel prednji del. Pri tem se je poslopje premaknilo in stisnilo 59letnega tesarja Filipa Gorenška iz Strojne tako močno, da je bil pri priči mrtev. Nesrečni mož je zapustil šest nepreskrbljenih otrok.

— Za velesesje v Pragi, na Dunaju, v Gradcu in Libercu (Reichenberg) se dobijo legitimacije, vozni listki in vse potrebne informacije v potovalni pisarni Putnik (Tourist-Office) na Aleksandrovi cesti 8. Istotako so tam na razpolago interesentom podatki glede obiska velesesja v Neaplu.

Razstava. Ne pozabite si ogledati razstavo manufakturne veletrgovine »Oblačilnica« v palači Vzajemne posojilnice na Miklošičevi cesti št. 7. Prvovrstno blago, zmerne cene.

Razstava je odprta 7. in 8. sept. od 8.—12. ure dop in od 2.—5. ure pop. Manufakturno blago se kupi najbolje pri »Oblačilnicah«.

Opozorilo. Več tisoč parov čevljev (ostankov posameznih vzorcev) tovarov »PEKO« se prodajajo do vštete 20. t. m. po znatno nižani ceni samo v trgovini Aleksandrova cesta št. 1, na kar se cenj. občinstvo vladno opozarja.

Najbolj iskani izdelki Mestne lekarne v Zagrebu so: Iron proti slabokrvnosti, Markove kapljice za želodec, Reumatis proti trganju in revmi, dr. Harlička čaj za čiščenje. Da se občinstvu olajša nabava in prihrani poština, je sedaj za Ljubljano in okolico glavna zaloga teh zdravil v lekarni Leustek.

Najcenejše in najnovejše obleke za dame in gospode dobite samo: Selenb. ul. 3. Gričar & Mejač.

Štajerske novice.

Š **Naši župani.** Izvoljeni so: V Prvencih Jakob Poljanec, v Mali vasi Martin Kolarič, v Majšperku Janez Turkuš ml., v Jastrebičih Peter Orešnik, v Mihalovcih Alojzij Bogša, na Rušču Jožef Skoliber, v Sadincih Fric Irgolič, v Šardinjah Franc Kosi, v Trgovcih Peter Kovačec, v Velikanih Matija Zadravec, v Veliki Nedelji Anton Hrčič, v Zerovincih Franc Antolič, v St. Lovrencu nad Prožinom Franc Horvat, v Teharjih Jožef Rebor, v Ivanjševcih Janez Trstenjak, v Grušovju Alojzij Gričič, v St. Lenartu nad Laškimi Karl Weber, v Jablanci Jože Kajnik, v Koreni Anton Lešnik, na Krembergu Fran Peserl, v Slamnaku Tomaž Lipovec, v Trbnjah Jurij Branjak, v Vuzenici Avgust Helbl, v Ploderšnici Fr. Pivec, v Bistrici pri Limbušu Jožef Lipnik, v Morju Hinko Koren, v Rušah (Mali Beograd...) Janez Ronjak, v Smolniku Jurko Gašper, v Legnu Franc Hribernik, v St. Miklavžu Bernard Detičnik, pri Sv. Ani Anton Sandič, v Stanovskem Jurij Plavčak, v Ponikvi ob juž. žel. Franjo Zličar, pri Sv. Stefanu Karol Pungershek, pri St. Andražu nad Polzelo Jožef Tajnšek, v St. Janžu na Vinski gori Jakob Lešnik, v St. Juriju ob Taboru Alojzij Lesjak. Vsi so odločni somišljeniki Slovenske ljudske stranke.

Š **Slovenec v Brežicah.** Počenši z jutrišnjim dnem bo prodajala naš dnevnik »Slovenec« trgovina Pinterič v Brežicah, na kar opozarjamo cenj. somišljenike v Brežicah in okolici.

Š **Celje.** Javni nameštenci, udeležite se zborovanja, ki bo v nedeljo dne 7. sept. t. l. ob 9. uri dop. pri »Belem volcu« v Celju!

Š **Kmet obstrelil finančnega stražnika.** V Strojni ob meji se je neki posestnik prepiral s vojo ženo. V prepir se je mešal tudi finančni stražnik Ukažev in se zavzel za ženo. Moža je to tako razjezilo, da je vzel lovsko puško in obstrelil Ukaževa na nogi. Ranjenca so prepeljali v bolnišnico.

Š **Marihorska porota.** V torek dne 9. t. m. se prične zasedanje marihorske porote. Poleg dosedaj že določenih so razpisane sledeče razprave: 10. septembra: Martin Turk (umor), 11. sept.: Alojzij Kenc (posilstvo) in Jernej Falež (posilstvo); 12. sept.: Mihael Rašl (umor) in Josip Kukovec (uboj).

Primorske novice.

Š **Prosvobodno delovanje slovenskih kulturnih društev.** Notranji minister Federzoni je poslal slovenskemu poslancu dr. Engelbertu Besednjaku pismo, v katerem mu sporoča, da je slovenskim kulturnim društvom dovoljeno delovanje, ne da bi bilo to odvisno od predhodnega odobrenja pristojnih prefektur. Za vsa slovenska društva velja laški društveni zakon v polni meri. Zahtevalo se bo odslej samo to, da društva javijo svojo prireditev pristojnemu občinskemu uradu.

Ljubljanske novice.

Š **Vstopnice k Mar. oratoriju in besedilo pesmi,** ki se bodo pele, so na prodaj v Unionovi trafiki. Od nedelje opoldne dalje pa pri cerkvenih vratih.

Š **Obrotna razstava na Rakovniku.** Dne 7., 8. in 9. t. m. o priliki posvetitve nov cerkve bo v zavodovih prostorih odprta razstava izdelkov in risb učencev strokovnih šol. Vstop prost.

Š **Rez. oficirji ljubljanske garnizije** se službeno pozivajo, da se udeležijo slavnostne službe božje danes 6. t. m. ob 10. dopoldne v stolni cerkvi ob priliki rojstnega dne Nj. Kr. Visočanstva prestolonaslednika Petra. Oni rezervni oficirji, ki imajo uniformo, prisostvujejo v uniformi, ostali v civilni obleki.

Š **Predavanje v higijenski razstavi.** V soboto, dne 6. t. m. ob 16. uri predava v paviljonu higijenske razstave v Ljubljani ga. dr. Tekla Kenk, asistent zavoda za soc.-hig. zaščito dece »O prehrani dojenčkov«. — Vstop prost.

Š **Trgovskemu gremiju v blagohotno upoštevanje.** Prejeli smo: V objavi trgovskega gremija glede vpisovanja v gremijalno šolo se glas, da imajo vajenci pri vpisovanju vplačati poleg vpisnine, ki znaša 15 Din, še 250 Din za šolnino. Ne oziraje se nato, da bi bila pravzaprav dolžnost dotičnih trgovcev-gospodarjev, da bi oni vplačali te zneske za svoje vajence, ki jim tekom učne dobe vendar že nekaj koristijo — bi želeli prizadeti študente, da se jim, če morajo že sami plačati

šolnino, omogoči to storiti v mesečnih obrokih. V vladaški bedi oskrbovati svoje otrokove vajence skozi celo učno dobo je za starše že samoposebi doprinese žrtve, kar naj bi trg. gremij upošteval ter omilil svojo naredbo.

Š **Mestno kopalnice na Ljubljani** bo v času ugodnega vremena odprto v mesecu septembru samo od 12. do 6. ure popoldne.

Š **Druga plat zvona.** G. Kunc nam sporoča: V včerajšnjem »Slovenec« je izšla pod naslovom »Zalostna usoda delavske družine« notica, katera, kar se mene kot hišnega gospodarja tiče, ne odgovarja resnici. Zato prosim tozadevni popravek na podlagi sodnega sklepa akt C II. 71/24, kjer je bila tožba stranke Mihaela Žerovnika proti meni sodno zavrnjena. V pojasnilo širši javnosti omenjam sledeče: Dotična stranka ima v moji hiši Sv. Petra cesta 13 stanovanje, obstoječe iz velike sobe, predsobe in kuhinje. V predsobi ima večinoma še podnajemnika. Stanarine plačuje četrtletno 22 Din 50 p. z vsemi pripadajočimi dokladi vred. Iz prijaznosti sem pustil, da stranka vporablja tudi predsobo. Ker je hodila stranka po vodo v moje stanovanje tudi ponoči ob pol 11. uri, sem podaljšal vodovod prav do njenega stanovanja. Stranka pa s tem ni bila zadovoljna, ampak je izjavila, da se ne odpove pravici hoditi po vodo v moje stanovanje. Stirikrat sem bil v tej zadevi klican na sodišče, ki je končno tožbo stranke kot popolnoma neutemeljeno zavrnilo. S tem je za nas zadeva končana. Če imajo prizadete stranke še kaj razpravljati, naj store v tej zasebni zadevi pri sodišču.

Š **Najden vtopljenec.** V četrtek je opazil stražnik Koren v Gruberjevem kanalu plavati človeško truplo. Truplo so mu pomagali pasanti v Mostah potegniti iz vode. Vtopljenec je identičen s tapetniškim pomočnikom Rudolfom Korenom, ki je utonil 27. avg. v Ljubljani. Truplo so prepeljali v mrtvašnico h Sv. Križu.

Š **Polijske prijave.** V teku predvčerajšnjega dneva so bile izročene na policijske sledeče ovadbe: 3 radi tatvine, radi pijanosti 1, kaljenja nočnega miru 1, prestopka cestno-policijskega reda 4, pasjega kontumaca 5, nezgode 1 in radi najdbe utopljenca 1. Aretacije: radi postopanja 1, beračenja 1, pijanosti 1 in tatvine 1.

I. Marijanski kongres

od 6. do 8. septembra t. l.

Š **Jutrišnja nedelja,** prosimo oč. duhovščino, naj se še porabi v to, da se po cerkvah, posebno v Ljubljani in v ljubljanski okolici, povabi ljudstvo, a prav posebno moški, da se v ponedeljek, na praznik, udeležijo kongresa. Dopoldne ob 10. naj fantje in možje pridejo k zborovanju v Ljudski dom, popoldne pa k procesiji. Prosimo!

Š **Skupno sveto obhajilo.** Zunanje manifestacije ob velikih prireditvah niso brez pomena; a Marijin kongres ima višje cilje: srca vseh Slovencev nanovo ogreti za Mater božjo Zveličarja, ki nam bo po Nji došlo zveličanje. Mladino ljubljansko in izvenljubljansko bomo radi tega videli jutri ob pol osmih (upamo, da v obilnem številu) v uršulinski cerkvi, v Križankah in v cerkvi Srca Jezusovega — vršiti se k obhajilni mizi. Za lepo petje med mašo je poskrbljeno. — Starši, mladino! ljubljani, storite svojo vzgojno dolžnost, da Vaši oskrbovanci ne prezro Marijinega vabila!

Š **Marija v upodabljanju umetnosti.** To predavanje bo v nedeljo ob sedmih zvečer v Ljudskem domu. Predavanje se bo pojasnjevalo z mnogimi lepimi skiptičnimi slikami; pokazalo se bo okoli 50 najlepših Marijinih slik. S slikami se bo obenem pojasnjeval razvoj Marijinega češčenja in razcvet krščanskega slikarstva na Vzhodu in Zahodu; poleg slik velikih zahodnih katoliških umetnikov bomo videli tudi mnoge grške in ruske Marijine podobe. Videli bomo, kako je krščanski Vzhod in Zahod složno sodeloval v proslavo Matere božje. Za vstop k predavanju zadošča legitimacija Mar. kongresa. Občinstvo opozarjamo, da se strogo pokori rediteljem in se drži navodil rediteljev.

Š **Petje na kongresu.** Opozarjamo še enkrat vse pevke in zlasti pevce, ki se namestijo udeležiti kongresa, da se prigrasijo za skupno petje h skupni vaji, ki bo v nedeljo 7. septembra ob poltrih v Križankah v veliki dvorani. Note bodo na razpolago. Pesmi so znane in priproste, pel bo lahko vsakdo, ki se je s petjem dosedaj količkaj bavil. Nikogar naj ne manjka! — Če pride iz katere župnije cel zbor, naj prinese seboj note vsaj za 2 Marijini pesmi, ki bi jih pel sam med sprevedom! »Slava Brezmadežni« in »Cecilija« naj pa vsakdo prinese, kdor jo ima!

Cerkveni vestnik.

Š **Nočni častilci sv. Rešnjega Telesa** imajo izredno nočno češčenje povodom Marijanskega kongresa v cerkvi Marijinega Oznanenja v noči od nedelje na ponedeljek. Razpored isti, kakor pri rednem češčenju v stolnici.

Š **Člani moške in mladeniške Marijine družbe v Križankah** se udeležijo skupnega sv. obhajila vsak v svoji župni cerkvi, v ponedeljek, na praznik Marijinega rojstva v družbeni cerkvi v Križankah po slovesni maši okoli 7. ure.

Š **Jezuitske Marijine kongregacije** gredo v Marijanskem sprevedu (moške kongregacije naprej) za stolnimi kongregacijami. Zbirališče pred Glasbeno Matico v Vegovi ulici (ne v Zvezdi).

Š **Italijanski narodni evharistični kongres** se je 3. t. m. otvoril v Palermu, v katerem so se zbrale ogromne množice pobožnega ljudstva. Papežev legat, kardinala Granito di Belmonte, so sprejele civilne in vojaške oblasti ob zvoku kraljevske himne in z vsemi vojaškimi častmi, pripadajočimi suverenu. Nato se je razvila grandiozna procesija, v kateri so se prenesle relikvije sv. Rozalije v njej posvečeno novo cerkev. — Sicer se pa vršijo evharistični kongresi po celi Italiji.

Š **Na nemškem katoliškem shodu v Hannoveru** se je govornik knez Alojzij Löwenstein izrekel za najvišje razsodništvo papeža v mednarodnih sporih. Dokler pa se ta cilj ne doseže, naj Nemčija za svoj vstop v Društvo narodov stavi kot neobhodni pogoj, da se Sveta stolica sprejme kot enakopraven član v Društvo narodov.

Orlovski vestnik.

Š **Zagorska orlovska srenja** ima v nedeljo 7. sept. v Hrastniku celodnevno prireditve. Spored: Po prihodu prvih dopoldanskih vlakov (okrog 8. ure) spreved s kolodvora v Hrastnik, ob 10. uri sv. maša na prostem. Pop. ob 3. uri telovadbi nastop članov, članic in naraščaja. Po končani telovadbi prijateljska zabava s srečolovom. Pri prireditvi sodeluje rudniška godba iz Zagorja. Vrš se prireditve ob vsakem vremenu. Na progi Ljubljana—Hrastnik—Zidani most je dovoljena polovična vožnja. Izkaznice dobite v Hrastniku. Na svidenje!

Š **Novomeško orlovsko okrožje** je imelo v nedeljo, dne 24. avgusta celodnevno prireditve v St. Petru p. N. m., ki je prav lepo uspela. Po sprevedu skozi vas, v katerem je bilo 140 Orlov in Orlic v kroju in 50 deškega naraščaja je bila ob 10. uri pri Domu sv. maša. G. župnik Vovko je v jednatem govoru razložil načela vere o pravem veselju. Po sveti maši, pri kateri so lepo peli združeni zbori naših prosvetnih društev pod vodstvom gosp. nadzornika Grada, se je vršilo javno zborovanje. V daljših govorih sta starešina dr. Česnik in vikar Koretič iz Ljubljane navduševala zborovalce za naše narodne in orlovske vzore. Nato sta pozdravila zborovalce iz Novega mesta br. Cigler in orlica s. Roza Matohova iz Šmihela. V imenu dekanijeke duhovščine je pozdravil zborovanje g. kanonik Porenta, v imenu kršč. vzgojiteljev je govoril g. nadzornik Grad. Popoldan ob 3. se je ob veliki udeležbi vršila javna telovadba. Okrožje, ki obstoja šele 4 leta je nastopilo z obširnim programom v popolno zadovoljnost gledalcev. — Posebno orodna telovadba je žela veliko odobravanje. Pri prireditvi je sodelovala godba obrt. društva iz Novega mesta. Vsa prireditve je pokazala, da se tudi v novomeško okolici krepko gibljejo orlovske vrste in da pridobivajo čedalje več prijateljev. Število udeležencev na predstavi okoli 1000 in lepo uspele telovadne točke pri katerih so nastopali le okrožni telovadci, bude upanje, da bo orlovska misel tudi pri nas napredovala in potegnila vslo dobro mladino za seboj.

Socialni vestnik.

DELO IN CERKVE.

Na sedmem letnem kongresu metodistične cerkve v Pittsburgu je imel znani organizator in sociolog Stone znamenit govor, o razmerju med delom in cerkvijo. Govoril je predvsem o protestantskih cerkvah, a se je pri tem večkrat ozrl tudi na katoliško cerkev. Rekel je med drugim: »Protestantska

cerkev kot taka je izgubila stik z navadnimi ljudmi; v mnogih naših protestantskih cerkvah delavca ne vidijo posebno radi in za človeka, ki hodi v capah, tam ni več mesta. Nasprotno velja za katoliško cerkev; naj bo kdo socialno na še tako nizki stopnji, tudi najbolj razcapani reveži najde cerkvena vrata vedno odprta. Poznal sem katoliškega duhovnika, ki je vstajal vsako jutro ob 4. uri in hodil tri milje daleč, da je našel nekemu revnemu svojemu župljanu vsakdanje delo in zaslužek. Nasprotno pa poznam med protestantskimi duhovniki zelo malo takih, ki bi se zanimali za to, ali imajo člani njihove cerkve delo ali ne. Tako čisto so zaposleni s pripravo na nedeljsko pridigo, da nimajo časa pečati se z vprašanji, ki zanimajo delavce, kateri tvorijo približno devet desetih našega prebivalstva.« — Govoreč o dolžnosti cerkve, da podpira delavce v njihovem boju za boljše socialne razmere, je rekel Stone med drugim: »Kadar se delavci bore za izboljšanje življenjskih pogojev in plač, se bore za ohranitev človeških vrednot. Vendar je malo duhovnikov (protestantskih), ki bi se pečali z moralno platjo, kadar nastane kje nesporazum med množico delavcev, ki se bore za plačo, s katero bi se mogli preživeti, in med majhno skupino lastnikov, ki se bore za svoje dividende. Na splošno se cerkev v takih slučajih izjavlja za nevtralnno, namesto da bi se odločno postavila na stran gospodarske pravičnosti za človeška bitja, ki so v spor zapletena. Tekom zadnje bitke, ko je šlo za takozvani svobodni trg (open shop) in »American Plan«, ki jo je začelo združenje tovarnarjev v zvezi s trgovskimi zbornicami proti organiziranemu delavstvu, so le redke protestantske cerkve založile besedo na korist delavstvu. Kaj je pa nasprotno storila katoliška cerkev? Po vseh cerkvah v Združenih državah so med prvo mašo opravljali kratko molitev za organizirano delo in njegovo zmago.«

Toliko odlični protestantski sociolog Stone. Toda kar navaja on, je le neznaten drobec dela, ki ga izvršuje katoliška cerkev v prid pravičnejše rešitve socialnega oziroma delavnega vprašanja. Saj se je načelno lotil vprašanja sam Leon XIII. in v svoji encikliki Rerum novarum začel smernice krščanskemu socializmu. Po vseh katoliških deželah so duhovniki voditelji ali vsaj podpiratelji krščanske mislečega delavstva in njihovega gibanja. Začasa velikega štrajka pristaniških delavcev v Londonu je po dolgotrajnih brezuspešnih pogajanjih nastopil kardinal Manning in dosegel sporazum, znan pod imenom »kardinalov mir«. Kasneje je v štrajku voznikov v najbolj kritičnem trenutku nastopil nadškof Ryan in s svojim posredovanjem dosegel sporazum. Še pred malo tedni je v težkem štrajku v Scrantonu posredoval škof Hoban in istakto dovedel do končnega sporazuma med delavci in podjetniki. Tako katoliška cerkev kakor vedno tudi v sedanji dobi zvesto izvršuje svojo nalogo kot zaščitnica slabih in ubogih proti močnejšim, živeč s časom in njegovimi zahtevami.

Šolske knjige!
Vse šolske potrebščine!

ima v bogati izbiri

»NOVA ZALOŽBA«

R. Z. Z. O. Z. — LJUBLJANA

Kongresni trg št. 19 — v nunki hiši.

Priporoča svojo bogato zalogo pisarniških potrebščin za urade in dom. — Prodaja knjige lastne in drugih založb, tudi inozemskih.

Zanimivosti.

»Kolumbovi vitezi«.

Š **Kolumbovi vitezi** so mogočna ameriška katoliška organizacija, o kateri se je med vojno skoraj ravno toliko govorilo kot o Y. M. C. A. (— Young Men Christian Association, Družba krščanskih mladih mož). Obe mogočni društvi, eno katoliško, drugo protestantsko, sta prišli preko oceana, da preskrbita ameriškim četam na evropskih tleh moralno in versko podporo potom duhovnikov in takozvanih »ognjišč«, to je domov, v katerih jim je bilo vse za razvedrilo potrebno na razpolago. »Kolumbovi vitezi« so bili oficijelni urad Zedinjenih držav, ki je skrbel za dobrobit ameriških katoliških vojakov. Bili so desna roka Narodnega katoliškega vojnega sveta (National Catholic War Council). Potem milodarov so zbrali pri vstopu Amerike v svetovno vojno 5 milijonov francoskih frankov in l. 1918. znova 15 milijonov.

Na ta način jebilo mogoče, da so dobile ameriške vojne edinice vojaške kurate, ki so jih plačali »Kolumbovi vitezi«. Ustanovili so verska središča povsod, koder so bili ameriški vojaki; od teh kuratov je bilo 150 na francoskem ozemlju. Zanimivo je, da niso mogli dobiti zadostnega števila duhovnikov prostovoljcev v Zedinjenih državah, zato so prosili septembra l. 1918. francosko vlado, da prestavi k ameriškim četam francoske vojaške duhovnike, ki znajo angleško. Dobili so jih okoli 100. Ob istem času je to društvo dobilo

iz Rima papežev blagoslov za svoje vojno delovanje.

Društvo »Kolumbovih vitezov« pa ni nastalo med vojno. Ustanovljeno je bilo l. 1892. v New-Havenu (Connecticut) od skupine irskih duhovnikov in laikov kot dobrodelna bratovščina. Ustanovljena je bila kot odpor proti raznim več ali manj tajnim društvom (prostozidarjem, Knights of Pythias, Old-Fellows, itd.), ki so privlačevala občinstvo. Ta društva, ki jih je cerkev obsodila, so bila katoličanom prepovedana, zato so si ustanovili svoje društvo. Prva leta njegovega obstoja pa je moral vsakdo, ki se je zanj prigrasil, podpisati življensko zavarovalno polico, šele enajst let pozneje so to neprijetno določbo odpravili. L. 1910. je bilo 160.000 nezavarovanih in 74.000 zavarovanih vitezov.

Po precejšnjem odlašanju je l. 1892. Rim potrdil pravila tega društva, ki ima namen »navajati svoje člane h katoliškemu življenju in podpirati delovanje verske in dobrotorne propagande«.

Danes šteje nad 700.000 članov, ki so razdeljeni po 2231 sekcijah. Njih delovanje je zelo raznovrstno: ustanavljajo knjižnice, prirejajo predavanja, podpirajo katoliške šole in so dali 500.000 dolarjev za dijaške ustanove. Razen tega vzdržujejo 362 bolnišnic, sirotišnic in sanatorijev.

Papež Benedikt XV., na katerega je sila te krasne organizacije globoko vplivala, je povabil »Kolumbove viteze«, naj se naselijo

tudi v Rimu — in Pij XI. jih je ponovno poklical — da branijo italijansko mladino proti protestantski propagandi.

Vitezi, ki so si šteli klic Svete stolice v risiko čast, so sezidali za cerkvijske Santa-Maria velike poslopje s telovadnicami, dvoranami za razvedrilo in igre, kopalnici in obednicami in lepo kapelico, vse za uporabo revnih otrok.

Mars in Jungfrau.

Dobro, da na Marsu ne razumemo naše jezika, kajti zemlja bi mogla o svojih otrocih prav malo dobrega povedati. Ti otroci so pa postali sedaj tako radovedni, da vtičajo nos v stvari, ki jih prav za prav čisto nič ne brigajo. V skrivnosti rdečega planeta. Zaenkrat na Mt Everestu še ne morejo postaviti opazovalnice, namesto z osemsto in osemsto metri se morajo zadovoljiti s tritisoč in petsto, in so se vgnezdili v skalovje švicarske gore Jungfrau. Tukaj gori je ozračje jasno in čisto, dima ni, sopare ni, obrisi ozvezdja se nam vidijo ostri, tega ravnina ne pozna. Pa še nekaj. Do gor vozi železnica, učenjaki in aparati pridejo na cilj nepoškodovani in je njih montiranje prav lahko. Ze prej, preden se je planet zemlji približal na znano kratko razdaljo 55 milijonov kilometrov, so imenovali imeni Mars in Jungfrau v isti sapi. Pa prvič tako, da je žasniska rasa le malo preveč gledala ven. Rekli so nam, da bodo postavili nad postajo Jungfrau na grebenu med gorama Jungfrau in Mänch velikanske žaromete, ki bodo razsvetlili površino ogromnega ledenika Aletsch, tekočega od Jungfrau proti jugu. Sneg in bleščača luč bosta tako žarela, da bodo videli žarjenje tudi na Marsu. In potem so nam pravili, da bodo s pomočjo te svetlobe dajali Marsu Morse-jeva znamenja in da nam bodo Marsijani odgovorili. In tako dalje.

Nekaj skupnosti med Marsom in Jungfrau je bilo le. Kajti tedaj, ko se je Mars z neizmerno hitrostjo bližal zemlji, se je bližala tudi stavba na Jungfraujoch dovršiti, in prav tako observatorij zraven. Za stavbo se še ni tako mudilo, pač pa za observatorij, vsaj oni veliki daljnogledi so morali biti o pravem času vzidani, ki so jih potrebovali za opazovanje Marsa. Mars in observatorij sta začela tekmovali, kdo bo prej na bojišču, in bila sta oba naenkrat. Radiotelegrafija se je spremenila v navadno daljnogledno opazovanje, kar bo pa za znanost imelo večji pomen. Samo, da bi bilo vreme malo bolj prijazno. Vselej, kadar se pripravijo učenjaki z daljnogledi, a naskok na rdeči planet, vselej takrat dvignejo vile, globoko doli na ledeniku Aletsch svojo megleno odejo in zakrijejo z njo vso skupino sramežljive Jungfrau. Včasih pa, ker je pač dama, ne more premagati radovednosti, odgrne plašč in pogleda ven med ozvezdja. Mars je že čisto blizu. Učenjaki tukaj in tam nastavijo daljnogled, se pozdravijo in Mars in zemlja odplavata spet naprej po vsemirju vsak po svoji poti.

MODRE OČI

Zgodovina nam pravi, da je imelo precej velikih mož modre oči, tako Napoleon, Frederick II. in Shakespeare; pa tudi veliko zločincev je modrookih. Američani in Angleži so ugotovili, da ima 80% železniških vlakovodij modre oči. Take oči imajo tudi odkritelji, mornarji itd. Vzrok je morda ta, da modre oči veliko bolj ostro vidijo kakor druge in je umljivo, da jih imajo ravno vlakovodje in mornarji. Obenem je dotičniku prirojena želja po izrednih doživljajih in po potovanju. Severni narodi, ki so toliko potovali, so imeli po večini modre oči. Je pa še nekaj zraven, kar ni tako lepo. 90% vseh moških z modrimi očmi je nezvestih. Od 23.000 zločincev na Angleškem je bila večina modrooka.

RAZISKOVANJE OLIMPA.

Dokler je bila gora Olimp na meji med Turčijo in Grško, je bila zavetišče raznovrstnih roparjev in potepuhov in zato nepristopna. Leta 1912. so Grki mejo potegnili daleč na sever, a goro in okolico so izmerili šele leta 1920., prej je bila zmeraj vojska in niso imeli časa. Pa tudi takrat niso izmerili vrhov in jim tudi niso dali imen, čeprav sta že leta 1913. bila Francoza Baud-Bovy in Boissonas na najvišjem vrhu. Vse to je popravila letos posebna švicarska komisija, nemška tvrdka Zeiß jo je opremila s potrebnimi instrumenti. Olimp je na dolgo raztegnjen, z več skoraj enako visokimi vrhovi, oddaljenimi drug od drugega po več ur. Dosedaj smo mislili, da je najvišji vrh Olimp visok 2985 metrov in bi bil Olimp torej najvišja balkanska gora. Švicarska komisija je pa ugotovila, da merijo najvišji trije vrhovi Mitka, Stefan in Skalion 2918, 2910 in 2905 metrov; torej je najvišji vrh Muz-Ala v Rodopih, 2930 metrov, če ni v albanskih gorah še kakšen višji orjak. Hellmut Scheffel, član komisije, ni dobil na najvišjem vrhu nobenega sledu kakšnega svetlišča, pač pa je dobil sledove na nekem drugem vrhu, eno uro južno odtod, 100 metrov približno nižje. Dobil je tam ostanke oltarja in črepine, vse že zelo preperelo, a brez dvoma iz starega veka. Dokazano je s tem, da se je tukaj vršilo v starem darovanje. Morebiti na glavnem vrhu ni bilo nobenega žrtvenika, ali pa so mislili, da je bil stranski vrh glavni. Saj sami vemo, če stojimo na kakšni gori, da se nam včasih druga gora zdi višja, čeprav je

v resnici nižja. Sedaj torej vemo, kako visok je Olimp, in pa, da so darovali na njem.

S PLINOM NAD EKSPRESNI VLAKI

Tako nekako kakor Karla Maya potopisi se glasijo poročila ameriških listov o napadu ameriških roparjev na ekspresni vlak. Zgodilo se je pa to letos, v začetku avgusta 1924, 50 kilometrov od Chicage, pa 70 oboroženih ljudi je stražilo vlak. Roparji so vlak ustavili, izropali in se v avtomobilih spet odpeljali.

Chicago Tribune poroča, da so delali tako natančno in disciplinirano kakor redna armada, poleg pušk in revolverjev so se poslužili tudi klorovega plina. Vozil jih je velik, sivo oblečen moški, s plinovo krinko na obrazu. Take krinke so imeli tudi drugi, da so bili sami proti plinu zavarovani.

Zgodaj jutraj je odšel ekspresni vlak iz Chicage proti Milwaukee, stražilo ga je 70 železniških orožnikov. Vlak se je pomikal s hitrostjo 100 kilometrov na uro, ko sta pred kurjača in vlakovodjo stopila naenkrat dva maskirana moška in sta jima nastavila revolver na prsi. Najbrž sta bila prej skrita med premogovnim in prvim potniškim vozom splezala sta na premogovni voz in odtod k stroju. Vlakovodja je slišal tole povelje: »Pol milje (800 m) od tukaj boste videli na zapadni strani tira naenkrat rdečo luč. Takoj boste vlak ustavili. Če se ne boste pokorili, Vas čaka smrt.« Hočeš nočeš se je vlakovodja vdal in je počasi začel zavirati. Vlak je vozil z znatno zmanjšano hitrostjo. Naenkrat se je zasvetila rdeča luč in sicer na kraju, kjer je šla avtomobilna cesta čez železniški tir. »Stojte!« je zapovedal ropar. Vlak seje ustavil.

Tedaj je skočilo iz štirih avtomobilov — na vsaki strani tira sta bila dva — nad dvanaest maskiranih moških. Posadka in uradniki, ki so bili deloma v prvem vozu, so takoj videli, da nekaj ni prav, so ugasnili luči in so zaprli vsa vrata. Roparji so vrgli skoz okno plinove bombe v vagon, in posadka se je morala vdati. Nato so napadli roparji še orožnike v drugem in tretjem vozu, na isti način in z istim uspehom. Ko so to opravili, je ukazal poveljnik roparjev uradniku, ki je skrbel za prevoz pošte, naj ga spremi v drugi vagon. Uradniku so dali krinko na obraz, ne zato, da bi ga varovali pred plinom, temveč da bi lažje in hitreje delal. »Izročite mi vrednostne pošiljke za Milwaukee, Minneapolis, S. Paul, Helena, Butte, Seattle in Spokane, posebej zame pa še poštno vrečo z napisom: Round up Montana!« (Montana je ameriška država, druga imena so pa imena mest).

Vsega skupaj so nabrali roparji 45 pošt-nih vreč. In poštni uslužbenci so jih morali še sami nesti v avtomobile in jih tam prav po vseh pravilih zložiti. Nato so avtomobili izginili. Poleg vlaka so dobili uradniki nekaj krink, ki so jih bili vrgli roparji proč, steklenice nitroglicerina in večjo množino dinamita. To so bili edini sledovi, poleg lučice krvi; nek ropar je namreč streljal na tovariša, tema je bila, in zamenjal ga je za uradnika. Tekom ene ure je zasledovalo roparje že petsto ljudi, a niso nič dobili. Amerika je sicer na železnice napade in druge take stvari že navajena, senzacija se podi za senzacija, a kaj takega se vendar še ni zgodilo.

Pošta hoče seveda izgubo zmanjšati in pravi, da je bilo ukradenih samo 30.000 dolarjev, bančniki pa menijo, da znaša vrednost roba 460.000 dolarjev. Se vsaj splača.

DRAGOCENA SHAKESPEAREJEVA KNJIGA.

Prva izdaja prve Shakespearejeve knjige je bila te dni na dražbi prodana. Delo je iz knjižnice nabiravca knjig Jamesa Sothby. ki je v zadnjih letih 17. in v prvih letih 18. stoletja zbral dragoceno zbirko knjig. Neki tedanji njegov tekmeč Rawlinson ga je nazival »zmeraj pijanega tepca«. Morebiti je bil res zmeraj pijan, a za svoje potomce je dobro poskrbel. Kajti ta sedaj knjige prodajajo. Omenjeno Shakespearejevo delo je že na več krajih poškodovano, pa so vendar dobili zanj 2375 angleških funtov. Funt je okoli 350 Din ali 1400 kron. Na isti dražbi so prodali latinsko sveto pismo iz pergamenta, z lepimi miniaturnimi iz 14. stoletja, za 3300 funtov. V prvih dneh dražbe so skupili za več kakor za 40.000 funtov oziroma 56 milijonov kron.

SORODSTVENA MEŠANICA.

V bližini bavarskega mesta Würzburg se je vršila poroka, koje posledica so bile nenavadne sorodstvene razmere. 25leten moški se je poročil s 45letno vdovo, ki je imela iz prvega zakona 24 let staro hčerko. Približno 50letni oče mladega moža je poročil to 24letno hčerko žene njegovega sina. Ona je torej obenem njegova pastorka, on je pa zet svojega sina in pastorek svoje snuhe. Mlada žena 50letnega moža je postala tačša svoje lastne matere in matčha svojega zeta. Kakšno bo sorodstvo otrok iz teh dveh zakonov, tega pa ne more nihče razrešiti.

37.000 KILOMETROV PODVODO.

V začetku avgusta se je vrnil v London največji angleški podmornik H 26; napravil je najdaljše potovanje med vsemi dosedanjimi podmorniki. Od 20. januarja naprej je plul iz pristanišča Portsmouth v južnoazijsko mesto Singapore in tudi nazaj, s presledki sicer, a brez popravil. Pot je bila dolga 37.000 km. Zanimivi so bili poskusi z novimi napravami za podmornike.

Iz širnega sveta.

— Muze v parlamentu. O tem predmetu je napisal Siegmund Feldmann v »Berliner Börsen-Courier« sledeče zanimivosti: K najneverjetnejšim ljudem, o katerih se stalno povprašujemo, odkod si vzamejo čas za svoja udeleževanja, spada monsieur Herriot. V tistih dneh, ko je bil pozvan k sestavi nove vlade, so izšli njegovi »Vtisi iz Amerike« (Impressions d'Amérique). Ko je to delo dovršil, je žalostno pogledal na jedva započeti rokopis svojih »Amours de Chateaubriand«, ki se bodo zakasnili radi londonske konference, evakuacije Porurja in radi sličnih lapalij. Tudi Chateaubriand je bil francoski ministrski predsednik in v tem pogledu morda celo neverjetnejši od Herriota. Ali ne on in Lamartine, ki prekosl oba, ne prideta v poštev. Victor Hugo je grmel v senatu in si nato »odpočile pri — odi. Ni treba segati v prve početke parlamentarnega življenja, tudi ne po konvencionalnem Joseph-u Chenier. Sedanjost kaže najboljšo, kako dobro se počutijo Muze v palači Bourbon. V zadnji zbornici je sedel nacionalistični pisatelj Maurice Barrès. Njemu je na desnici sekundiral Léon Daudet, čegar romani so dosegli Goncourtovo nagrado. Na isti strani je sedel svojčas Deroulde. Na levi se nahajajo večinoma beletristični elementi, muzam za vsako ceno zvesti fantje. Poincaré si je zagotovil pred poldrugim desetletjem s klasičnim slogom svojih akademskih govorov mesto med 40 »neumljivimi« pod kupolo Quai Conti-a; predsednik reparacijske komisije Louis Barthou piše veliko delo o Richardu Wagnerju, ki bo mogoče nekoliko boljše od njegovih dosedanjih postranskih skokov v literaturo. »Tiger« Clemenceau je napisal znani igrokaz »Pajčolan sreče«; razen tega se je v večjih delih (»Veliki Pan«) razpisal o raznih estetičnih in filozofskih problemih. Vodja francoskih socialistov Léon Blum je kot poslanec eden najmerodajnejših gledaliških kritikov. Tudi v drugih deželah ni nič boljše. Gospod Stresemann je pravkar dovršil svoje najnovejše delo: »Über die Verbesserung und rationelle Fabrikation von Flaschenhälsen«...

— Stavka gostilničarjev v Bolgariji. Bolgarski gostilničarji, kavarnarji in restavracijski so v znak protesta proti neprijetni visokem obdavčenju jedi in pijače stopili 1. t. m. v stavko. Svojih obratov ne bodo odprli, dokler vlada ne bo omilila davčnih predpisov.

— Smrt odličnega zgodovinarja. V Parizu je umrl znani francoski zgodovinar prof. d'Haussenville, član francoske akademije.

— Mednarodni vseučiliški tečaji na Dunaju. Dne 2. t. m. so otvorili v navzočnosti zveznega predsednika dr. Hainische, podkanclerja dr. Franka, diplomacije in ostale odlične publike mednarodne vseučiliške tečaje za leto 1924. Po običajnih pozdravnih govorih, v katerih se je povdarjal pomen teh tečajev za zblizanje in medsebojno spoznanje narodov, je predaval sir Henry Hadow (Sheffield) o predmetu »Organizacija šolstva v Angliji.« Prof. Anathon Aall (Kristianija) je imel globoko zamišljeno predavanje o temi: »Ali je glavni vir krščanske miselnosti židovski ali helenističen?«

— 100 letnica avstrijskih železnice. Te dni bodo na Dunaju slovesno praznovali 100letnico dne, ko je bila zgrajena in prometu izročena prva avstrijska proga.

— Odprava čina generalnega polkovnika in poročnika v mažarski vojski. — Horthy je ukazal s posebnim ukazom čina generalnega polkovnika in poročnika. Nadporočnik sledi po rangi praporščak. Izvrstno kvalificirani podčastniki si morejo pridobiti čin podporočnika.

— Depolitizacija bavarskega šolstva. Bavarski prosvetni minister je izdal naredbo, ki prepoveduje slušateljem višjih naučnih zavodov vsako udeležbo pri politični agitaciji, zlasti pa ne smejo deliti letakov in zbirati podpisov v politične namene.

— K redukciji uradništva na Češkoslovaškem. Praška »Bohemia« doznava, da bo minister msgr. Šramek v kratkem imenovan za komisarja za redukcijo uradništva.

— Ameriški letalci na Novi Fundlandiji. Iz Newyorka poročajo, da so ameriški letalci dospeli srečno na Novo Fundlandijo.

— Karl Perfall †. V Kölnu ob Renu je umrl znani nemški romanopisec Karl Perfall.

— V avtomobilu čez — Afriko. Angleški major Treatt je sklenil prepotovati čelo Afrike od Kaptada do Kaire. Treatt bo izvedel svoj načrt z dvema avtomobiloma. Druga bo krmiloval njegov fotograf. Avtomobila sta tako skonstruirana, da moreta prebrsti reke in jezera, kakor čoln.

— Atentat Jaworek in amnestija. Dunajski listi pišejo, da o kaki amnestiji za napadalca na kancelarja dr. Seipla ni govora. Jaworek se bo koncem t. m. oziroma v prvi polovici oktobra zagovarjal pred porotnim sodiščem. Obtožnica govori o poizkusu umora brez obteževalnih okoliščin.

— Eksplozija mine v vojašnici. V Jüterborgu (Nemčija) se je zgodila te dni težka nesreča. Neki podčastnik je kaznoval vojaka na ta način, da je moral med vežbanjem nositi v nahrbtniku 20 funtov težko mino. Po vežbi je dotični vojak vstavljal mino na mizo. Neki

tovariš pa je mimogrede udaril na vžigalnik. Mina se je užgala. Vojaki so planili k mizi ter vrgli mino skozi okno, vendar je eksplodirala v višini okna. Efekt je bil grozen: hkrati se je valjalo v svoji krvi pet umirajočih in 4 težko ranjeni.

— Romantični beg republikanskega voditelja. Na Dunaj je prispel znani mažarski republikanec Emmerich Véer, ki je bil obsojen na več let težke ječe. Na pritisk mednarodnega javnega mnenja mu je dovolila mažarska vlada enomesečni dopust v svrhu očesne operacije. Kljub najostrejšim policijskim odredbam se je Véeru posrečilo pobegniti z avtomobilom in aeroplanom na Dunaj. Véer je v ječi oslepel na eno oko in se namerava podati v Pariz.

— Observatorij na vrhu Salève. Na zapadni strani Mont Salève nameravajo v višini 1300 metrov zgraditi observatorij, ki ga hočejo opremiti z doslej najboljšimi aparati.

— Sneg v Švici. Iz Ženeve poročajo, da se je v zadnjih dnevih ozračje nenavadno ohladilo. V bernskem visokem gorovju je zapadel debel sneg. V Davosu in St. Moritzu je padla temperatura na ničlo. Švicarji že dolgo let ne pomnijo takega mraza.

— Celibat državnih uradnic v češkoslovaški republiki. Iz Prage poročajo: Češkoslovaška vlada izdeluje projekt, s katerim bi se obnovil celibat državnih uradnic. Ta zakonski predlog bo v kratkem predložen parlamentu. Komunisti se hočejo boriti z vsemi sredstvi proti temu zakonu in so izdali poseben manifest na žene, da se upro vladni nameri.

— Francija se boji priseljencev. »Le Petit Journal« opozarja v odločnem tonu na nevarnost priseljavanja tujcev. Autor dotičnega članka priporoča sličen zakon, kakor je v veljavi v Zedinjenih državah ter izjavlja, da je rešitev tega vprašanja nujna, če hočejo Francozi kot narod in pleme ostati pri življenju.

— Redukcija mažarske policije. V smislu trianonske mirovne pogodbe bo morala Mažarska znižati svoj policijski kontingent na skupno 9.800 mož. Notranje ministrstvo je izdalo naredbo, po kateri se bo reduciralo 2.200 nepotrebnih policijskih častnikov in moštva.

— Statistika pijančevanja. Pred par dnevi je izšla v Berlin ustatistika o svetovnem konsumu alkohola. Svetovni rekord je dosegla Bavarska, kjer spišejo toliko piva, da pride v letu na vsako glavo 255 litrov. Nizozemska je z 207 litri na drugem mestu. V uporabi opojnih plijah prednjači celokupna Nemčija. Letni konsum likerjev, konjakov itd. znaša 500 milijonov litrov. Francija popije 300 milijonov litrov. Največ vina popijejo v Franciji (4 milijarde litrov), sorazmerno manj v Nemčiji (350 milijonov litrov) in najmanj v Angliji (75 milijonov litrov).

— Prof. Franc Doflein †. V Bratislavi je nedavno preminul slavn naravoslovec prof. Doflein, ki je zlasti proučil živalstvo Japonske. O živalstvu Makedonije je izdal posebno knjigo.

— Stanovanjsko vprašanje v Pragi. V Pragi primanjkuje, kakor je razvidno iz magistratne statistike, 29.606 stanovanj.

— Tovorni promet v zraku. »Morning Post« objavlja senzacionalno ves, da se je posrečila konstrukcija letala za tovorni promet; letalo je ogromen monoplan z dvema motorjema. Nosilnost znaša 4 tone, brzina 80 angleških milj na uro. Skupna teža bo znašala 10 ton. To letalo bi rabilo iz Londona v Marseille približno 12 ur.

— Nov predsednik republike Ecuador. Dr. Gonzales S. Cordova je prevzel predsedstvo republike Ecuador.

— Fašizem v Moskvi. »Chicago Tribune« doznava iz Moskve, da je tamošnja policija aretirala 12 oseb, ker so skušale ustanoviti fašistovsko organizacijo.

— Pobijanje protekcionizma v Češkoslovaški republiki. »Důstojnicke Listy« svetujejo vladi, da izdela po sprejetju zakona o pobijanju korupcije še poseben zakon za pobijanje protekcionizma.

— Smrt odličnega častnikarja. V Berlinu je nenadoma umrl šef poročevalske službe pri »Berliner Tageblattu«, Siegfried Bryck. Prvotno je študiral medicino in se pozneje posvetil častnikarstvu.

— Univerza v Jeruzalemu. Tekom jeseni bodo v Jeruzalemu otvorili dve vseučiliški fakulteti: naravoslovno-kemično in filozofsko-orientalno. Za dekana prve fakultete je določen profesor A. Fodor (Halle), za drugo pa dr. I. Klausner. Dosedanji juridični tečaji se izpremenijo v redno fakulteto. Gmotna sredstva so že preskrbljena. Otvoritveni svečanosti bodo prisostvovali: profesor H. Weitzmann, lord Balfour, sir Alfred Mond, Albert Einstein, Henri Bergson, prof. Wassermann, senator Grusenbergt itd.

— Katastrofalne povodnji na Bolgarskem. Vsed silnih nališov sta Beli in Črni Lom narasla pri Ruščuku za 7 metrov nad normalo, odnesla žage in mline, udarila čez bregove ter poplavlila ves nižji ležeči svet. Poškodovane so tudi nekatere železnice in je ponekod promet ukinjen. Škoda je ogromna ter je cenijo v Ruščuku in okolici na 10.000.000 levov. Tudi na Črnem morju je divjala strašna nevihta.

Prosveta.

Dr. Joža Glonar:

»Južnoslovenski filolog«.

Pravkar se e dotikal v Ljubljani — v učiteljski tiskarni — tretji letnik tega znamenitega našega glasila »za slovensko filologijo in lingvistiko«, ki ga urejujejo že od početka sem njegov ustanovnik A. Belič, profesor za slavistiko na univerzi v Beogradu. Početki lista segajo že v dobo pred svetovno vojno. Bil e zasnovan že l. 1913 kot nekako centralno glasilo za intenzivnejše študije južnoslovenskih slavističnih vprašanj, preko prvega snopiča pa takrat ni prišel. Po vojski se je s splošnim razmahom slavističnih študij pri nas razmahnil tudi list: razširil je svoj obseg na celotno področje slavistike, kar je povedano v njegovem podnaslovu; poleg urednika se kot souredniki imenujejo med drugimi tudi tako slovit imena, kakor so n. pr. Meillet, Stojčević, Nitsch, Stojanović, Rešetar, Hujer, Nahtigal, Ivšić, Kuljakin, Ramovš, Barić.

To široko polje slavistike, ki si ga je list »zel za svoje področje, se vidi tudi na prispelih tekočega letnika. Na prvem mestu stoji razprava Rešetarja o slovenskih moških samostalniki, ki imajo v drugem padžu edine končnico »u« namesto običajnega »a«. Rešetar izhaja pri svojem raziskovanju od Oblakovega članka v Jagićevem »Archivu« (XI, 411—20) in je, da dobi za svojo raziskavo trdnjavo podlago preiskal vse enake slučaje, ki se nahajajo v Oblakovem članku, Valjavčevih študijah o slovenskem akcentu, Breznikovi slov. slovnic, Levčevem »Pravopis« in Pleterskem slovarju. Kakor ta razprava, tako se tudi večina ostalih drži na polju, ki je označeno z glavnim naslovom časopisa: po večini obravnavajo južnoslovensko filologijo in lingvistiko. Vendar pa se človek že ob člankih vprašuje to in ono: čemu n. pr. uredništvo svoje opazke k članku Kuljakinu (k etimologiji imena »Hrvat«), ki ga je napisalo na koncu njegovega članka, piscu ni takoj, ko je oddal svoj članek, o se bno sporočilo. Prihranilo bi bilo piscu in listu razlago ob nemožni etimologiji, povrh pa bi privdalo par strani prostora za druge stvari. V tem se kaže nekaka neenotnost in nesmotrenost v redakciji, poleg tega pa tudi precejšna neekonomičnost.

Ta neekonomičnost se kaže še v večji meri na ostalih delih tega časopisa, na kroniki, kritičnih poročilih in bibliografiji. Očividno si je list stavil preveč obširno nalogo: namestu, da bi se umno omejeval na južnoslovensko filologijo, to pa v resnici res intenzivno obdeloval, uhaja v eno mer na polje splošne slavistike. Taka praksa mu jemlje prostora za domače stvari; za splošno slavistiko pa ne more storiti toliko pomembnega, da bi si s tem zaslužil predikat splošnoslavističnega organa. Na vsak način pa se ta metoda ne sme več nadaljevati: skrajno neekonomično in naravnost nespametna potrata je, če list ponatiskuje cele strani iz drugih slavističnih organov in če ponatiskuje celo cele strani iz sebe samega. Širok pogled na splošno slavistiko je sicer samoumevna potreba tudi tedaj, če se obravnavao kaki recimo lokalni slavistični problem, ki morajo biti pri takih lokalnih slavističnih listih vedno izhodna točka. Bridka potreba ekonomije pa sili vse slavistične liste v to, da svoj delokrog umno omejuje in določijo. To se bo mogoče doseglo počasi samo po sebi, če bodo njihovi uredniki našli pravo ravnotežje med lastnimi ambicijami in sredstvi, ki so jim na razpolago, ali pa bo treba za to reči naravnost dogovora med njimi. Slavističnih glasil je danes že toliko — v jeseni bo začelo izhajati drugo nemško slavistično glasilo, »Zeitschrift für slavische Philologie« (poletje Archival) — da si lahko svoj delokrog umno razdelijo. Posameznik ne more opraviiti vsega, umna kooperacija posameznikov pa lahko opravi nenavadno mnogo. Kako se danes slavistično glasilo ne sme urejevati, za to je ravno ta tretji letnik svrilen dokaz.

V »kroniki« prinaša kot tretji članek o Jagiću bibliografijo Jagićevih spisov od leta 1907 naprej, ki je v spremenjeni obliki ponatisnjena iz l. letniki »Časopisa za slovenski jezik, književnost in zgodovino«. Nadaljevanje te bibliografije, ki jo je iz pera Nahtigala prinesel lanski »Ljubljanski Zvon«, je sestavljač prezrl in tako mu je marsikaj ušlo. Bilo bi popolnoma dovolj, če bi se ti dve bibliografiji citirali (prva je res!) in dodalo k njima še to, kar sta prezrli ali kar je izšlo pozneje. N. pr. Jagićeva pisma Streklju, ki jih je prinesel mariborski »Časopis za zgodovino in narodopisje« XIX, 28—36! Ravnotako ni »Južnoslovenski filolog« list, v katerega bi spadalo obširno poročilo o češki filologiji in lingvistiki od l. 1909—21!

Enako neekonomično prebajanje na polje splošne slavistike se kaže v kritičnih poročilih in v bibliografiji za l. 1914—1923. V njej so cele strani ponatisnjene iz drugih filoloških listov z bibliografskimi poročili, na primer iz znanega »Anzeigerja« in iz »Časopisa za slovenski jezik«. To pa urednikom očividno še ni bilo dovolj, ker so iz svoje lastne bibliografije ponatisnili str. 20—21 še na str. 298—31! Povrh pa je sploh cela skupina V na str. 288—97 ponatisk iz prejšnjih letnikov

»Časopisa za slovenski jezik, književnost in zgodovino«. Tako je sicer letnik dosegel lepo število 297 strani, toda na njih je mnogo grdiva neekonomično in iz neke ambicioznosti, ki je zgrešila svoj pravi cilj, ponatisnjenega iz drugih filoloških listov! Škoda take velike in nespametne potrate truda in denarja!

Očividno je, da tako ne more in ne sme iti naprej. Najboljše bi bilo, če bi se »Južnoslovenski filolog« omejil na balkansko slavistiko s srbohrvaščino kot centralnim problemom. K njemu spadata kot sosedna slovensčina in bolgarščina poleg množice problemov, ki jih dajejo v celotni zvezi ostali balkanski neslovenski jeziki. To je dovolj obširno, naravnost ogromno polje za filološko delo; kaj uspešnega bo na njem posamezen list lahko dosegel le z umno omejitvijo in z intenzivno poglavitvijo. Delavcem je dovolj, treha jih je samo smotreno organizirati. In to je baš glavna naloga urednika!

Fr. Stelè:

Razstava češke moderne umetnosti.

Društvo upodablajočih umetnikov »Mánes« iz Prage je priredilo kot 4. razstavo Narodne galerije v Jakopičevem paviljonu svojo razstavo, katere namen je predstaviti češko sodobno umetnost. Da si eno samo društvo lasti reprezentanco umetnosti takega naroda, se zdi na prvi pogled mogoče nekoliko čudno, a pri čisto izjemni prožnosti, ki jo je pokazal Mánes tekom svojega dolgega življenja (ustanovljen je bil l. 1887.), je pokazalo to društvo v svojem današnjem položaju, ko združuje reprezentante vseh struj moderne in polpretekle umetnosti češke, da je tak pojav mogoč. In razstava, ki jo prireja v Ljubljani, je v polni meri izraz tega njegovega položaja. Podaja nam izbrana dela iz raznih panog upodablajoče umetnosti tako, da kratko naznači zvezo s preteklostjo in posebno povdari mnogovrstnost sodobnega umetniškega iskanja — njegovo osnovno smer.

S to razstavo je za našo publiko napravljen gotovo velik korak na potu k njeni orientaciji v sodobni umetnosti okrožajočih nas in sorodnih nam narodov. Lansko leto smo dobili jako kvalitetno merilo v Meštrovičevi umetnosti, potem vpogled v snovanje in težnje mlajših hrvaških slikarjev, nato so nam zopet naši moderni brata Kralja, Jakac in Pilon pokazali, kako izgleda pri najizrazitejših in najtalentiranejših naših mladih slovenska umetnost, ki si je nadela nalogo, da ustvarja za prihodnjo generacijo; sedaj pa nam Čehi kažejo s svojimi deli, kje so in kam stremijo. Take paralele sili jo k razmišljanju in vzgajajo k treznejšemu presojanju umetniških pojavov in umetniške produkcije doma.

Prvo, kar nam je že deloma hrvaška razstava odkrila, je, da vidimo, da kljub internacionalnosti modernih struj vseeno ustvarja vsak kulturni organizem, kakoršen se družijo danes s pojmom naroda, po svoje, da je vsakemu vrojeno na neki lastni tradiciji in posebni duševni konstrukciji sloneče stremenje, ki klub raznim strujam in menjajočih se formam ter dejstvom stvarja njemu lastno umetnost, ki jo ne moremo zamenjati s sosednjo, še manj pa jo nazvati internacionalno. Hrvaška, slovenska in češka moderna so nastale sicer res pod različnimi zunanji vplivi, vendar bi bilo preveč materialistično če bi iz tega sklepali, da Kralja ustvarjata po svoje samo radi vplivov nemške umetnosti, ki jih je France prejel po svoji šoli in ki so jih poročevalci pri obeh že opetovano konstatirali. Prav tako si Pilon ne moremo razložiti samo po njegovi šoli, še manj Jakca samo iz češke grafike, ob kateri se je šolal, ampak iz teh in iz onega imponderabile, kar mu je dal njegov rod, kar je vsesal vase takorekoč z maternim mlekom ter iz kulture zemlje, na kateri je vžil osnovne, neizbrisne utise. Če smo jih primerjali s Hrvati smo takoj začutili, »da je več v njih klub skromnosti sredstev, kakor v onih, čeprav razpolagajo s sijajnimi sredstvi in jih rafinirano uporabljajo. Sedaj ob češki razstavi zopet lahko primerjamo svojo umetniško sedanjost in njihovo. Če greš skozi to razstavo, ti nikjer ne zazveni nič bistveno sorodnega s težnjami in razpoloženji naše sodobne in polpretekle umetnosti. To je tembolj čudno, ker se je zadnje dvajsetletje marsikak naš umetnik izobraževal v Pragi. So sicer neke splošne sorodnosti, da, te bi nedvomno našli; toda predstavite sem kralja Jakca ali Pilona — razlika je osnovna in nepremostljiva. To je važno spoznanje. Pri nas impresionizem in ekspresionizem — bi kratko rekli o svoji umetnosti XX. stol. — in mnogo liričnega razpoloženja ter sorazmerno malo realistične; pri Čehih malo impresionizma, onega teoretičnega namreč; kar ga je, je porabljen in prikrojen v druge svrhe; malo intimnega lirizma, a mnogo realnega smisla in realne poezije. Pri nas mnogo neposrednosti pri skromnosti, pogosto naravnost škodljivi skromnosti sredstev, pri Čehih veliko hotenja, izbiranja sredstev in več kulture, večjega dela kakor pri nas.

Češka novejša umetnost je nastajala — se razvijala ob stalnem neposrednem stiku s francosko, naša radi skromnih gmotnih razmer teh stikov ni gojila in je moralna poseči

po tem, kar je nudilo najbližje sosedsvo — Nemci. In vendar je pri Slovencih iz Francoške izhajajoči impresionizem ustvaril sijajna dela, ki jih lahko, si parva licet componere magnis, postavim ob francoska preje kot ob nemška, češki razvoj pa je vzel iz impresionistične smeri samo tehniko, njegovo bistvo ga pa očividno ni navdušilo, če izvzamemo dr. Slavička. Pač pa opazimo in tudi sedanja razstava to dokazuje, da češki razvoj reagira na vsak važen pojav francoskega slikarstva, pri nas smo pa razmeroma zelo slabo občutljivi za enake pojave. Reakcija zdrave naravi je v naši umetnosti gotovo neobičajno jaka. Ravno ker nam predstavlja tako jake odseve najmodernejših struj v oblikah, ki jih naša umetnost sploh ne pozna, pa je za nas češka razstava tem večjega pomena. (Dalje sledi.)

pr Marijin oratorij, ki je sestavljen iz samih Marijinih pesmi, vsebuje med drugimi tudi novejši skladbe: Hochreiterjevo majniško, mehko, nežno, izredno pristrčno, dalje Mlinar-Cigaletovo »Ave«, tisočkrat »ave« in Klemenčičevo »Za majnik«; ta dve sta izmed najlepših, najplemenitejših zastopnic najnovejše cerkvenoglasbene literature in na nepričakovano preprosto, pa vendar globok in plemenit način izražata čuvstvenost sedanjega rodu. Med ostalimi novejšimi skladbami se odlikuje dr. Schwaibova nenavadno ljubko božajoča »Zdrava Marija«, ki so jo vedno in povsod peli z največjim uspehom, in Premrlova mogočna, bliščeča »Z glasnim šumom s korac«, ki bo vso prireditev zaključila. — Vmes bo mojster na orgle g. Premrl zaigral na orgle nekaj slovenskih, prijaznih, umetniški visoko stoječih, pa vendar splošno umljivih orgelskih skladb. Premrl je danes v Jugoslaviji s prof. Duganom v Zagrebu prvovrsten umetnik v igranju na orgle. Zato bo tudi iz tega vzroka vredno iti poslušat, kako se bo Premrl s svojim veličastnim glasbilo igral. Taka prilika se ne nudi prepogosto.

pr Mesto na gori. Štirinajst govorov o cerkvi. V stolni cerkvi sv. Nikolaja v Ljubljani govoril dr. Mihael Opek. A. Ljubljani 1924. (Založila prodajalna K. T. D. Ničman.) — Vsak zvezek Opekovih cerkvenih govorov zadene pereče vprašanje našega življenja. Pravkar obelodanjeni govor o Cerkvi nam predločuje na učinkovit način z jasno logiko in toplim afektom osrednjo resnico katoliškega verskega življenja, da ni posamezniku na lastno voljo dano, kako se izvečica, marveč da se Kristusovo zveličavno delo na slehernem in za slehernega vrši edinole v Cerkvi in po Cerkvi, njegovem mističnem telesu. Prav to pa je resnica, ki jo je treba sodobnemu človeštvu najbolj zabijevati. Kajti zavest, da smo vsi eno v cerkvi, vsak odgovoren za vse in vsi za enega, da smo v Kristusovem mističnem telesu ena nerazdeljiva enota, da vsakega od nas zadeva blagor ali poguba drugega, in da smo moralno eno tudi z dušami umrlih, bodisi poveljanih bodisi pokorečih se, pa da smo tako člani božjega kraljestva od prvega človeka na zemlji do poslednjega, ki se rodi in umre koncem vekov, ter da se to kraljestvo nadaljuje v večnosti pri Bogu — edino ta zavest more današnje ljudi zopet med seboj strniti v organično, moralno, duhovno enoto, kar je nujen predpogoj za preporod vsakega posameznika in cele sodobne družbe, ki je izgubila čut skupnosti. Avtor nam v Cerkvi kaže božjo stavbo, ki je vir krščanskega življenja in svetosti, pobija predsodke in zmote o njej, ter kaže tudi na ogromne zasluge, ki jih ima Cerkev za kulturo, zlasti pa na njeno samaritansko karitativno delovanje, ki je bilo podlaga za vso socialno skrb in zakonodajo. Ni treba posebi poudarjati neprecenljivega praktičnega pomena teh govorov, ki so, kakor vsi ostali Opekovi, apologetika katolištva, odlikujoča se po krepkosti sloga, jasni zgradbi, tehtnosti argumentov in prepričevalni sili. Zato naj se tudi ta zvezek kar najbolj razširi med slovensko ljudstvo in izobražence!

X. Y.
pr Zgodovinska umetnostna razstava v Düsseldorfu. Povodom 100letnice pripadnosti Porenja k Prustiji se bo vršila l. 1925. v Düsseldorfu velika razstava, ki naj pokaže razvoj porenjske umetnosti, zlasti slikarstva in plastike, v zadnjem stoletju. Predpriprave za razstavo, ki bo po zagotovilu »Frankfurter Zeitung« izreden dogodek, so že v teku. V ta namen bodo popolnoma preuredili takozvano Kunstpalast.

Narodno gledališče.

Poziv abonentom. Uprava Narodnega gledališča vladno prosi vse bivše abonente, ki reflektirajo na svoje sedeže tudi še v sezoni 1924—25, da se sigurno prijavijo tekom današnjega dneva od 9.—12. in od 3.—5. ure popoldne v veži Narodnega gledališča, kjer se sprejemajo abonmaji. Danes je zadnji dan, ko so jim sedeži še rezervirani, od torka dalje se sprejemajo novi abonenti ob istem času in na istem mestu.

Pevska zveza.

Litijsko pevsko okrožje. Dne 4. septembra so se sestali v Šmartnem zastopniki pevovodje zborov litijske dekanije k ustanovitvi svojega okrožja. Zbora juče je pozdravil domači g. dekan in jih s prav globokim umce-

vanjem programa P. Z. in lepe pevske umetnosti bodril k skupnemu delu v povzdigo lepega petja, ki je prvo poklicano, da ublaži razrvane duše današnjih dni. V imenu P. Z. se je udeležil zborovanja, ki je trajalo tri ure, zvezin pevovodja prof. M. Bajuk, ki je razložil namen P. Z., očrtal nje zgodovino in dal nekaj novih smernic. Izvoljen je bil sledeči odbor: predsednik Niko Loboda (Šmartno), blaginik Jelnikar Franc (Janče), pevovodja Rozman (Zagorje). Prva prireditev okrožja bo koncem novembra ali začetkom decembra v Šmartnem. Podrobni spored bo določen že v prihodnji seji, ki bo začetkom oktobra. — Okrožje obeta živahnega delovanja. Pozivamo zbere dekanije in okolice, da priklase svoj pristop k okrožju predsedniku Niku Lobodi, uradniku v Šmartnem pri Litiji.

Učiteljski vestnik.

Slomškova zveza bo imela dne 7. t. m. popoldan ob pol 2. uri v Jugoslovanski tiskarni kratek sestanek. Ob trideseti na 3 bo sestanek končan in se bode tedaj vse učiteljsvo še lahko udeležilo vseh prireditev Marijanskega kongresa. — Odbor.

Kričoč slučaj. Na ptujski okoliški šoli je služboval mnogo let nadučitelj Wankmüller. Njegovo delovanje je bilo v vsakem oziru prav zadovoljivo, o čemer je pričal po izjavi kraj. šol. svet in županstvo. Tudi njegova službena ocena je bila prav dobra. Sposobnosti in marljivosti v šoli mu ni mogel odreči niti njegov največji preganjalec okr. šol. nadzornik P. Flere. In vendar je bil mož, dasi še čvrst telesno in duševno — nasilno vpokojen in s tem oškodovan materialno zelo občutno, ker mu je odmerjena pokojnina po starem zakonu. In zakaj je bil vpokojen? Samo zato, ker mož ni hotel širiti sokolstva in je bil krščanskega mišljenja in pa zato, da so na njegovo mesto spravili znanega svojega velikega političnega kričača in priganjača. Pa kar je vse obsojno vredno, je to, da se vkljub vsem prošnjam, da naj se na denunciaciji okraj. učiteljskega društva in neke učiteljice uvede proti njemu disciplinarna preiskava, šolska oblast, ki je bila popolnoma v rokah UJU-jevskega režima, ni zganila, ampak je šla na roko denuncijantom, in nadučitelja Wankmüllerja vpokojila. Okraj. šol. nadzornik, ki bi bil moral avtoriteti šol. voditelja varovati, je pa daljal zlasti denuncijantki največjo potuho in na tozadevne prošnje gospoda nadučitelja nit odgovarjal ni. Ta denuncijantka je imela vsled nadzornikove potuše tako oblast, da je celo odredila kdaj je pouk in kdaj ga ni. Tako je nekega dne sporočila tovarišu učitelju, da v njegovem razredu ni pouka in ga je za to res opustil, dasi bi se bil moral vršiti. Proti nadučiteljevi hospitaciji v njenem razredu je ugovarjala, češ, da jo doslej še nihče ni hospital. Hospitacija ji je bila neprijetna, ker se seveda ni ravnila po urniku, ampak po svoji lastni volji. Mesto računstva je n. pr. vso uro prepevala itd. Proti gospodu katehetu je naravnost izjavila, da šolskega vodje ne bo ubogala. In tako se je v resnici uprla, da obojele tovariša ni hotela suprirati, da uradnih spisov ni hotela vrniti šol. vodju itd. Na tozadevno pomnjo šolskega vodje, da ga mora ubogati, mu je odgovorila, da ga ji ni treba, ker ima na svoji strani gospoda glavarja in nadzornika. To sta bila znana gospoda Pirkmajer in njegov svak Flere! Pri domačih lokalnih konferencah je ugovarjala, kjerkoli je le mogla, šol. vodju ko jo je opozarjal na dolžnosti, mu je odgovarjala, da mu sme nasprotovati, ker ji je dovolil to gospod nadzornik. Viš. šol. svetu so bile znane tudi druge sodniške afere te gospodične — a vse zaman! Proti nji se ni zganila šol. oblast, pač pa je preganjala nadučitelja Wankmüllerja in ga končno, kakor smo že zgoraj navedli, vpokojila brez vsake disciplinarne preiskave. — Morda se bodo krivci sedaj izgovarjali, češ, da je bila upokojitev potrebna radi narodnostnega dela, kar pa bi bil pesek v oči; kajti tudi tovariš Wankmüller je vsaj toliko narodno zaveden kakor ostalo liberalno učiteljsvo na Štajerskem in je bilo njega tiho delo gotovo toliko vredno kot vse liberalno frazerstvo in kričastvo. Dejstvo je, da se je zgodila Wankmüllerju velika krivica, ki se mu mora popraviti, krivci pa naj dobijo — tudi zaslužno plačilo.

Naznanila.

»LJUBLJANA« bo imela skupno vajo s solistom v nedeljo 7. t. m. ob enajstih dopoldne, ne danes, v soboto zvečer.

Prostov. gasilno društvo na Barju priredi na praznik 8. septembra vrtno veselico na Dolenjski cesti pri Počivalniku. Srečolov in godba na pihala.

Čujte, kam pa v nedeljo? Na vinsko trgatve, ki jo prirede zgor. šišenski fantje in dekleta ob 15. uri v gostilni pri »Kosut«.

Veliko veselico na vrtni in v prostorih hotela »Tivoli« priredi jutri v nedeljo Zveza jugoslovanskih železničarjev. Sodeluje društvena godba in pevski zbor. Za lačne in žejne izborni poskrbljeno. Bogat srečolov! Vstopnina 5 Din. Otroci v spremstvu staršev brez vstopnine. Začetek ob 15. uri. Kdor se hoče poceni dobro zabavati, naj pride!

Poravnajte naročnino!

Gospodarstvo.

Tržno poročilo.

LES.

Šilni padec tujih valut tekom zadnjih dni osobito lire, je povzročil močan odmev v vsej eksportni trgovini tako tudi seveda pri lesu. Trgovci-izvozniki so postali iz posebnim razumljivim razlogov pri zaključevanju novih pogodb zelo oprezní, ker pač pričakujejo ali padec dinarja in s tem dvig tujih valut, kar pa zaenkrat še ni na vidiku, ali pa neobhoden dvig cen, katerih porast pa, kakor običajno, ne gre paralelno s padcem tuje valute. Treba bo pač še nekaj časa, preden se bodo cene preorijentirale na podlagi novo nastalega položaja, če nas ne prehití med tem razvijanjem kak nov dogodek.

Kar ovira iz zgolj tehničnih vzrokov izvoz lesa, je tudi nenkrat nastalo pomanjkanje vagonov, katerih veliko število absorbira prevoz sladkorne pese in premoga, na kateri pojav smo že pred tedni na tem mestu opozorili. Ker je to samo prehodnega značaja, je upati, da bo v doglednem času ta zapreka odstranjena.

Kakor nam znano, so se skladišni prostori na Sušaku, ki so bili dodeljeni slovenskim interesentom na anketi dne 4. t. m. v Trgovski zbornici sporazumno z interesi razdelili in so bile tozadevne prošnje na ministrstvo saobračaja, ki o zadevi šele končno-veljavno odloči, tudi vložene. Ker je pa dosedaj določen prostor v očiščenem številnim interesentom premajhen, se bo skušalo naknadno pridobiti za Slovence še po možnosti nekaj tisoč kvadratnih metrov.

Glede notacij cen pa se sklicujemo na dnevna poročila ljubljanske borze.

MESO.

Dunajsko tržno poročilo. 2. t. m. je bilo na dunajskem trgu 8500 komadov prašičev. Uvozilo se: Poljska 5806 kom., Rumunska 1384, Jugoslavija 1062, Ogrska 120. Avstrija sama je postavila na trg 128 kom. Cene: Ia. debele svinje 29—30.000 ali Din 31.12 do 32.20 za kg žive teže. Srednje debele svinje 28—29.000 ali Din 30.05 do 31.12 za kg žive teže. Stare debele svinje 26—27.000 ali Din 27.92 do 28.98 za kg žive teže. Angleške mesnate svinje 23—29.000 ali Din 24.68 do 31.12 za kg žive teže. — V zadnjem času je na Dunaju vedno večje povpraševanje po debelih prašičih — »špeharjih«. Cena se vsak trenutek menja. Mesnati prašiči so v zadnjih dneh padli kar za nak. 3000 pri kg zaklane teže in je točna kalkulacija za izvoznike silno otežkočena, posebno ker je predaja na Dunaj, ki je in ostane naš največji in najstalniji in pa tudi najrazvijačnejši odjemalec — proti sklepu popolnoma izključena in se vrši samo potom komisijske in po dnevnih cenah, ki vedno zavisijo od povpraševanja in ponudbe.

Cene goveje živine in prašičev v Nemčiji: Ia voli zlatih mark 66 do 70 za 50 kg, krave Ia 45, IIa 28—34, IIIa 20—27, mlada živina 32—38. Vse te cene so v zlatih markah in se razumejo za težo 100 nemških funtov — 50 kg. Zlata marka odgovarja danes ca. Din 19.

Prašiči: Za jugoslovanske prašiče, prima špeharje, plačuje Monakovo 76—80 zlatih mark. Cene so vsled velikega pomanjkanja prašičev v Nemčiji precej stabilne. Povprašuje se pred vsem po lepih špeharjih.

Cene živine in prašičev v Italiji. Na milanskem trgu dne 2. t. m. so bile sledeče cene: Teleta odstavljená Lit 10.10—10.70, IIa 8.90—10, IIIa 8 do 8.80; meso telečje Ia 14.15—14.95, IIa 12.55—14; teleta neodstavljená Ia 7.50 do 10; teleta plemenska 9 do 11 za kg žive teže. Živina: Ia voli 5.30 do 5.70, IIa 4 do 4.50, IIIa 3.20 do 3.60; krave in bikli: Ia 4.50 do 5, IIa 3.40 do 4, IIIa 2.70 do 3. Prašiči: 7.50 do 8.50 za kg žive teže. Cene so v Italiji znatno padle tako pri živini kot pri prašičih.

ŽITO IN MLEVSKI IZDELKI.

Na trgu v Ljubljani beležijo za žito sledeče cene: stot pšenice 425, stot rži 375, ječmena 400, ovs 375, prosa 350, nove sušene koruze 350, ajde 350, ribniškega fižola 500, fižola prepelčarja 500, graha 500 in leče 750 dinarjev. Za mlevske izdelke so bile sledeče cene: 1 kg moke št. 0 6.75, bele krušne moke št. 1 6.25, črne moke št. 6 5.25, 1 kg kaše 6, ješprenja 10, otrobov 2.50, koruzne moke 5, koruznega zdroba 8, ajdove moke II. 6.50 dinarjev.

Mleko, maslo, jajca, sir na trgu v Ljubljani. 1 liter mleka 3 do 3.75, 1 kg surovega masla 50, 1 kg čajnega masla 60—70, 1 kg bohinskega sira 52, 1 kg sirčka 12, eno jajce 1.50 do 1.62 Din.

VINO.

Kakor smo že poročali v našem zadnjem tržnem poročilu, so izgledi vinske letine v celi naši državi slabi. Deževno vreme kvari stanje vinogradov. Tako kvantitativno kakor kvalitativno ne dala letošnja trgatve slabši rezultat kakor lanska. V Banatu se je trgatve ravnokar začela, a v Dalmaciji se začne 8. t. m. V Vrhu zahtevajo za novo vino 6 Din po litru.

V Zagrebu se je vršila prvo sredo t. m. vinska borza, na kateri pa sploh ni prišlo do

zaključkov. V informativne svrhe podajamo notacije zagrebške vinske borze z dne 8. t. m.: Slovenska vina: Ljutomerčan bel mešan 8 odst. letnik 1922, pariteta Središče ali Ormož 7 Din za 1; Ljutomerčan bel, sortiran 10 odst. letnik 1922, pariteta Središče ali Ormož denar 9; Ljutomerčan bel, mešan 10 odst. letnik 1923, pariteta Središče ali Ormož denar 11; Ljutomerčan bel, mešan 12 odst. letnik 1923, pariteta Središče ali Ormož denar 14; Ljutomerčan bel, sortiran 12 odst. letnik 1921, pariteta Središče ali Ormož denar 16.

Hrvatska vina: belo kmetško vino 8—9 odst. denar 6; belo vino 10—11 odst. denar 7; belo vršacko 10 odst. franko Vršac, denar 6; isto 9 odst. 5.5; belo vino Okuč-Plešivica 10 odst. franko Jaska denar 8; isto 9 odst. denar 7.50.

KAVA.

Cene kavi na svetovnih tržiščih so se ponovno učvrstile. Podoba je, da so zaloge male. Cene so čvrste tudi pri nas, čeprav se je dinar poravnil. V Zagrebu stane na debelo: Rio 45—45.50, Santos superior čista 48, Portorico najfinejša 75, Salvador 66 Din.

SLADKOR.

Stojimo neposredno pred začetkom nove kampanje. Sredi tekočega meseca pride že novo blago na trg. Cene so v očiščenem temu nazadovale že za 2 Din pri kilogramu. Kakor vse kaže bodo šle še bolj nazaj, tako da bo letos sladkor občutno cenejši od lani. Domače tovarne upajo kriti vsi domačo potrebo, ki znaša ca 6000 vagonov letno in bo ostala gotova količina celo za izvoz. To blago pojde preko Sušaka v Albanijo in Grčijo.

V državi imamo 8 tovarn. In sicer 2 v Srbiji (Belgrad in Čuprija), 1 v Bosni (Usova), 1 v Slavoniji (Osijek), 1 v Baranji (na državni domeni Belje) in 3 v Vojvodini (Červenka, Novi Vršas, Veliki Bečkerek). V Sloveniji nimamo žal nobene sladkorne tovarne, ker se ni posrečila svoj čas akcija gosp. Sukljeja, da se izrabi Ljubljansko polje za nasad sladkorne pese.

V kampanji leta 1913—1914 je znašala produkcija Veliki Bečkerek 1318, Novi Vršas 1181, Osijek 1129, Belgrad 300, Červenka 1174, Belje 1275, Ušora 416 in Čuprija 214 torej skupno 7007 vagonov sladkorja. Tovarni v Srbiji sta izrabili samo 20 do 30 odstotkov kapacitete, prečanske tovarne pa ca 75 odstotkov kapacitete. Radi neugodne konjunktore so delale vse tovarne pred vojno z izgubo. Med vojno je bila situacija radi pomanjkanja sladkorne pese še neugodnejša; v kampanji 1915—1916 niso vse tovarne producirale več kot 1386 vagonov. Produkcija je padla v prvi kampanji po vojni celo na 778 vagonov. Od takrat naprej se pa količina izdelanega blaga stalno veča, kar je razvidno iz sledečih števil:

kampanja 1920—1921	2017 vagonov
1921—1922	2381 "
1922—1923	3376 "
1923—1924	4063 "

Ker porabi, kakor je omenjeno, domači trg 6000 vagonov, je bilo treba sladkor uvažati, kar je nemalo obremenjevalo našo trgovsko in plačilno bilanco.

Da je bil primanjkljaj sladkorne produkcije tako velik, se da razložiti s splošno slabo gospodarsko situacijo. Stopnjama, kakor se je ta slednja zboljšavala, toliko raste tudi sladkorna produkcija pri nas, tako da se smatra ista lahko kot nekaj kriterij izboljšanja gospodarskega položaja v državi, tako v naši kot tudi drugod.

Sajenja sladkorne pese se je tako razširilo, da se je predela ca 85.000 vagonov v državi pri srednji letini, katera množina se da precej stopnjavati. Ta množina odgovarja 85% izrabi produkcijske kapacitete naših tovarn, t. j. ca. 9000 vagonov sladkorja. Koliko pa bo ostalo letos za izvoz, je trenutno še težko dognati. Nedvomno je, da ima sladkorna industrija v naši agrarni državi še lepo bodočnost. Seveda bo stopila pred velike težave, ko bo začela producirati v pretežni meri za izvoz in ko bo naletela na težko inozemsko konkurenco industriji, ki so po večini že amortizirale svoje investicije. Kljub temu bo treba v interesu širokih plasti konsumentov kmalu znižati sedanjo visoko zaščito sladkorne industrije, ki znaša s carino in trošarino več kot 100% vrednosti.

Naš izvoz v juliju.

Po statističnih podatkih generalnega ravnateljstva carin je dosegel naš izvoz v mesecu juliju t. l. 335.940 ton v vrednosti 686 milijonov 286.373 dinarjev. V primeri z julijem l. 1923 je zrasla količina izvoženega blaga za 44.2 odstotkov, vrednost pa za 25.2 odstotkov.

Glavna izvozni predmeti v juliju t. l. so bili: stavbni les 111.599 ton v vrednosti 177.5 milijonov dinarjev, živa goveda 24.422 glav v vrednosti 111.2 milijonov dinarjev, jajca 1864 ton v vrednosti 41.6 milijonov dinarjev, sveže meso 1129 ton v vrednosti 26 in pol milijona dinarjev, živi prašiči 7595 glav v vrednosti 28 milijonov dinarjev, živi konji 5439 repov v vrednosti 22 milijonov dinarjev, sirov baker 412 ton v vrednosti 16.2 milijonov dinarjev, cement 27.117 ton v vrednosti 15.4 milijonov dinarjev t. l. t. d.

Skupno smo izvozili v prvih sedmih mesecih t. l. 1 milijon 920.879 ton naših produktov v vrednosti 4 milijard 862 milijonov 207.318 dinarjev. V istem razdobju pret. leta je bilo izvoženih samo 1 milijon 509.351 ton v vrednosti 3 milijard 880 milijonov 993.025 dinarjev. Letošnji izvoz je po količini za 27.3 odstotka, po vrednosti pa za 25.2 odstotka večji kakor lanski.

Iz teh podatkov je razvidno, da se je naš izvoz napram lanskemu letu izboljšal, kar seveda dobro vpliva na kurz dinarja.

g Renta za vojno odškodnino. Finančno ministrstvo je podalo o tem papirju, ki ga kratko nazivljajo vojna odškodnina, nekaj velevažnih izjav. Nekaj belgrajskih senzalov in bank, med njimi tudi Narodna banka, je sestavilo seznam serij vseh obligacij, ki so neveljavne, ker so bile ukradene. Tako se je dogajalo, da banke niso hotele kupovati obligacij, ki so jih uredili privatniki in katerih serija se je nahajala v dotičnem seznamu. Finančno ministrstvo pa izjavlja, da vlada ni nikdar anulirala teh obligacij, kar se tudi ne more zgoditi, ker se ti papirji ne glase na ime. Tako odredba bi bila protizakonita in tako je ta lista belgrajskih bank samo špekulativna, ker ni priznana od državne oblasti. Kar se tiče obresti, jamči država za njih izplačilo in sicer 2 in pol odstotka skozi 50 let, začeni z 1. junijem 1924. Vse nasprotno trditve so mahinacije špekulantov, ki hočejo znižati kurz tem obligacijam.

g Pogajanje za najetje posojila v Italiji razbilo. Iz Belgrada prihaja vest, da je nova vlada prekinila pogajanje z Italijo glede najetja posojila v znesku 600 milijonov lir, kar bi spravilo gospodarsko življenje v znatno in silno obremenjujočo odvisnost italijanskega kapitala. To posojilo je forsirala bivša Pašić-Pribičevićeva vlada.

g Anketa za izvoz vina. Iz Belgrada poročajo, da je sklical poljedelski minister dr. Kulovec anketo za izvoz vina. Ze dosedaj se je javilo mnogo interesentov, tako da bo na anketi sodelovalo okoli 100 oseb.

g Odpovedana trgovska pogodba z Grčijo. Grška vlada je odpovedala trgovsko pogodbo z našo državo, kakor sploh svoje trgovinske pogodbe z vsemi ostalimi državami. Uvedla je novo carinsko tarifo, ki je stopila v veljavo dne 1. t. m.

g Izvoz svilenih kokonov. Iz podatkov poljedelskega ministrstva je razvidno, da bomo v tekočem letu izvozili ca. 300.000 kg svilenih kokonov.

g Tretja direktna telefonska proga Zagreb—Belgrad. Poštno ministrstvo namerava zgraditi tretjo telefonsko progo Zagreb—Belgrad, kar bi znatno koristilo tudi Ljubljani, ki je na direktni črti z Belgradom večkrat znatno obremenjena s pogovori z Dunajem in Gradcem.

g Pravilnik ljubljanske borze za blago in vrednote je izšel v 83. številki Uradnega lista z dne 4. septembra, na kar opozarjamo naše čitatelje.

g Izplačilo kupona 7 odstotnega drž. invest. posojila. Izplačilo šestega kupona 7 odstotnega drž. invest. posojila se vrši dne 15. oktobra pri blagajni finančnih delegacij in davčnih uradov ter pri bančnih zavodih dne 15. oktobra.

g Mednarodni zadržiški kongres v Gentu (Belgija). V ponedeljek 1. t. m. se je otvoril mednarodni zadržiški kongres v Gentu. Kongresa se udeležuje 500 zastopnikov iz vseh evropskih držav. Na kongresu se je pretresalo tudi vprašanje ustanovitve velike internacionalne banke, ki bi oskrbela za cenovni kredit zadržištvu.

g Češkoslovaška ne bo kovala srebrnega denarja. Iz Prage poročajo, da je finančno ministrstvo češkoslovaške republike sklenilo, da ne bo dalo kovati srebrnega denarja.

g Linija Trst—Carigrad. Tržaški Lloyd bo uvedel v jesenski sezoni tek. leta redno ekspresno linijo Trst—Carigrad. Potovanje bi trajalo tri dni, iz Brindisi do Carigrada pa 2 dni.

g Izboljšanje finančnega stanja mažarskih železnic. Finančni rezultati mažarskih državnih železnic postajajo boljši. Dohodki so znašali v juliju 15 milijonov zlatih kron, v juniju t. l. pa samo 8 in pol milijona. Državne železnice so v juliju odpremile 7.3 milijona potnikov, v juniju pa samo 6.2 milijona. Tudi tovarni promet je vključ zvišanju tarif narasel. Računa se, da bo letni dohodek dosegel 180 milijonov zl. kron in da bo mogoče doseči preizeček dohodkov nad izdatki v znesku 20 milijonov zlatih kron.

g Rentebank v Nemčiji. Dawesov načrt določa, da se morajo z ustanovitvijo nove emisijske banke odpovedati vsi krediti v rentnih markah. Najbolj bi bili pri tem trpeli poljedelci, ki v kratki dobi ne bi mogli vrniti kreditov. Radi tega so Nemci izdelali načrt, na podlagi katerega bi se pretvorila Rentenbank v poljedelsko kreditno banko, s čimer bi bilo poljedelstvu, ki se nahaja v težki krizi, zelo pomagano.

g Angleški vlagatelji proti posojilu sovjetski Rusiji. Kakor javljajo angleški listi, so bile angleške banke opozorjene od svojih vlagateljev, da bodo, če posodijo banke sovjetski Rusiji samo en penny, takoj zahtevali izplačilo svojih bančnih fondov.

g Gospodarska kriza v Romuniji. Časopisje prinaša alarmantne vesti o obsežnosti

gospodarske krize v Romuniji, ki preti paralizirati vse gospodarsko življenje. Če vlada v kratkem ne kontraktira v inozemstvu posojila, bo morala začeti z inflacijsko politiko, ki bo lahko vpropastila romunski lej.

g Danski izvoz v Anglijo. V prvi polovici t. l. je Danska izvozila v Anglijo za 22 milijonov funtov šterlingov. Največ se je izvažalo masla (50.000 ton), potem slanina (115.000 ton).

g Jesenski sejem v Leipzigu. Dne 31. avgusta 1924 se je otvoril v Leipzigu jesenski sejem, na katerem pa manjka inozemskih kupcev. Pa tudi poslovni potek ni dosedaj preveč zadovoljen.

g Žetev v Poljski. Iz Varšave poročajo, da je rezultat letošnje žetve za 30 odstotkov slabši kakor lani. Najslabšo žetev izkazuje Malopoljska (bivša Galicija).

Borzna poročila.

Dne 5. septembra 1924.

Ljubljana: Vrednostni papirji: Vojna odškodnina 117, Celjska posojilnica d. d. Celje 200, Ljubljanska Kreditna banka Ljubljana 225, Merkantilna banka Kočevje 118—122, Prva hrvaška štedionica Zagreb 917—922, Slavenska banka Zagreb 103 (ponudba), Strojne tovarne in livarne Ljubljana 150—164, Trboveljska premogokopna družba Ljubljana 480—500, Združene papirnice Vevče 123—130, 4% kom. zadolžnice Kranjske deželne banke 93 (bl.) — Produkti: Les: Drogovi 4—8 m dolž., od 5 cm naprej na drob. koncu, fco naklad. pokajna, tek. meter —75; štakete od 1.40 m dolžine naprej, od 2 1/4—4 cm debel. na drob. koncu, fco nakladal. postaja, tek. meter —50; trami od 4—13 m dolžine, 8-8, 8-11, 11-11, 11-13, 13-16, 13-19, 16-19, 16-21, 19-24, 21-27, fco meja 440; deske III, fco meja 530; bordonali, fco meja 516; drva, suha, bukova, fco nakl. postaja 28, 28, (zaklj. 28); oglje Ia, vilano, fco meja 122.50. — Žito in poljski pridelki: pšenica domača, fco Ljubljana 385; pšenica bačka, fco Bačka postaja 355; pšenica bačka, par. Ljubljana 420; koruza Ia, zobata, v vrečah, fco Ljubljana 345; koruza defektna, po vzorcu, par. Ljubljana 310; oves bački, par. Ljubljana 310; oves bački, par. Ljubljana 335; laneno seme, po vzor., par. Ljubljana 675, 675, (zaklj. 675; suhe gobe po kakovosti 46—52; pšenični otrobi, drobni, bto za utto, fco Ljubljana 245; krompir, suh, zdrav, prov. Slovenija 120—130; čebula, fco štajerska postaja 140. — Strošnice, sadje: jabolka, obrana, Ia fco nakl. postaja 150. — Seno, slama: Seno Ia, sladko, prešano, fco Ljubljana 75. — Vino: vino belo, dolenjsko, hrvaško, štajersko, po vzorcu, fco naklad. postaja 710.

Zagreb. Devize in valute: Italija 3.3315—3.3615 (3.3120—3.3420), London 3.4050—3.4350 (3.3850—3.4150), Newyork 75.50—76.50 (74.95—75.95), Pariz 4.025—4.075 (4.0450—4.0950), Praga 2.28—2.30 (2.2530—2.2830), Dunaj 0.1073—0.1093 (0.1061—0.1081), Curih 14.365—14.465 (14.2450—14.3450), efekt. dol. 74.75 (75 bl.).

Tečajji so se nekoliko okrepili, kljub temu, da se je dinar dvignil od 7.— na 7.05 cent. Vzrok je iskati v dejstvu, da so interesi pričeli kriti svoje potrebe v devizah in valutah. — Vrednostni papirji: Hrvatska eskomptna banka, Zagreb 118—119, Hrv. slav. zem. hip. banka, Zagreb 62—63, Hrv. sveopća kred. banka, Zagreb 122—123, Jugoslovenska banka, Zagreb 110—113, Prva hrv. štedionica, Zagreb 915—920, Slavenska banka, Zagreb 104—105, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 220—235, Dioničko društvo za eksploatacijo drva, Zagreb 110—112, Hrv. slav. d. d. za industriju šečera, Osijek 950—960, Guttmann 100, Slavonija 85—87, Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana 475—500, Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 150, Združene papirnice, Vevče 123—135, Vojna odškodnina 115—116, 7% drž. invest. posojilo 63—65.

Novi Sad. Pšenica Din 350-355, koruza Din 285-290, oves Din 265, moka bazis nulerca Din 550-50, otrobi Din 180. Tendence mlačne.

Curih, Belgrad 7.05 (7.—), Italija 23.25 (23.35), London 23.67 (23.52), Pariz 28 (28.25), Praga 15.90 (15.90), Dunaj 0.0075 (0.007490), Berlin 1.265 (1.2650).

Dunaj. Efekti: Živnost. banka 379.000, Alpine 147.000, Greinitz 800.000, Kranjska industrijska družba 430.000, Trboveljska družba 169.000, Leykam 107.000, Jugoslovenska banka 54.500, Avstrijske tvornice za dušik 540.000, Gutmann 740.000, Slavonija 75.000. Devize: Belgrad 923, Kodanji 11.680, London 316.500, Milan 3099, Newyork 70.935, Pariz 3752, Varšava 13.570. Valute: angleški funt 314.700, francoski frank 3730, lira 3110, dinar 320, češkoslovaška krona 2112.

Praga. Devize: Lira 148.945, Zagreb 44.6250, Pariz 180.25, London 151.6750, Newyork 33.95.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

NAJVAŽNEJŠE GOSPODARSKE KNJIGE.

Slovenska kuharica. Velika izdaja z mnogimi slikami in besedilo in 33 barvnimi tabelami s 193 slikami v naravnih barvah. Sedma izpopolnjena in pomnožena izdaja. Cena vezani knjigi 220 Din.

Naše gobe. Navodilo za spoznavanje užitenih in strupenih gob. S 75 barvanimi tabelami sestavi Ante Beg. Cena 100 Din.

Praktični sadjar. Zbirka najvažnejših sadjarskih nauk, pojasnjena s 25 barvanimi prilogami in 92 slikami v besedilu. Priredil M. Humek. Okusno vezana knjiga 120 Din.

Nauk o čebelarstvu. A. Janša. Novi natis priredil F. Rojina. Z dodatkom Albertijev-Znidaršičev panj in kako v njem čebelarimo. Priredil M. Humek. Cena 24 Din.

Breskeve in marelice. Navodilo kako ju vzgajamo in oskrbujejo. Priredil M. Humek. Cena 12 Din.

Domači vrt. Praktični navod, kako ga uredimo, obdelujemo in krasimo. Priredil M. Humek, višji sadjarski nadzornik v Ljubljani. 48 Din, vezano 60 Din.

Kubična računica. V novi meri s pridejano naštevanko do 100. Pregledna in praktična knjiga za posestnike in lesne trgovce. 20 Din.

Podkovstvo. Pouk kovačem in konjerecem. Sestavi živinozdravnik Lovro Tepina, vodja dež. podkovske šole v Ljubljani. Cena 46 Din.

Hitri računar v kronski in dinarski veljavni. 30 Din.

Vse navedene knjige se naročajo v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Šolski vestnik.

Konservatorij Glasbene Matice v Ljubljani. Ravnateljstvo opozarja gojenke glasbene šole in konservatorija Glasbene Matice, da se vrši vpisovanje v oba zavoda počenosti od torka 9. t. m. do sobote 13. t. m. dopoldne od 9. do 12. ure in pop. od 3. do 5. ure. Gojenci morajo priti v spremstvu staršev odnosno njih zastopnikov k vpisu. Pri vpisu je vplačati 10 Din vpisnine, 25 Din članarine in polovico ukovine za mesec september. Redni pouk se začne v ponedeljek dne 15. t. m.

Začetek šolskega leta 1924/25 na mestni ženski realni gimnaziji v Ljubljani in na ž. njo združenih oddelkih. — Petrazredna osnovna šola. Vpisovanje v prvi razred in ostale razrede se vrši v soboto, dne 13. septembra, od 9. do 11. ure v posameznih razredih v poslopiju liceja na Bleiweisovi cesti. Za vstop v prvi razred je prinesiti seboj krstni list in izpričevalo o cepljenih kozah. V višje razrede osnovne šole se ne sprejme nobenih novih gojenk. — Mestna ženska realna gimnazija. Vpisovanje za novo vstopilke gojenke v I. do VI. razred se vrši v petek, 12. septembra, od 8. do 9. ure. S seboj je prinesiti zadnje izpričevalo in krstni list. Sprejemni izpit za te gojenke je v petek, 12. septembra ob 9. uri. Gojenke, ki so bile že na zavodu, se javijo v soboto, 13. sept., od 9. do 11. ure. Vpisnina in prispevek za učila za gojenke gimnazije 15 Din. Otvoritvena služba božja za osnovno šolo in za gimnazijo je v nedeljo, 14. septembra, ob 9. uri v nunski cerkvi in je obvezna za vse gojenke. Po službi božji se vrnejo vse gojenke v zavod, da se naznani urnik in prečita disciplinarni red. Pouk se prične na osnovni šoli in gimnaziji v polnem obsegu v ponedeljek, 15. septembra, ob 8. uri za vse razrede; samo 1. razred osn. šole pride ob 9. uri. — Enoletni trgovski tečaj. Rok za vpisovanje je določen na ponedeljek, 29. septembra, od 9. do 11. ure. Sprejemni izpit je v torek, 30. septembra. Pouk se prične 1. oktobra ob 8. uri. — Enoletna gospodinjstva šola. Rok za vpisovanje je določen na 1. okt. od 10. do 12. ure. Pouk se prične 2. oktobra ob 8. uri. Gojenkam in starišem svetuje ravnateljstvo, da se točno drže določenih rokov, ker se pozneje ne sprejme gojenk pod nobenim pogojem.

Turistika in sport.

Velike mednarodne sportne prireditve v Ljubljani. Prirejanje velikih in dragih sportnih prireditev v Ljubljani je zelo riskantno. Naša publika poseča le v prav majhnem številu prireditve domačih klubov, vedno se čuje zahteva po tekmah s prvrednimi klubi. Ka-

ko pa je s prirejanjem takih tekem, naj ilustrira sledeči pregled. Naš SK Ilirija stremi za tem, da izpopolni nogometno sezono tudi s prvostničnimi mednarodnimi prireditvami. Toda v naši javnosti se komaj zna, da zahtevajo prvi dunajski klubi za eno gostovanje od 25 do 30 milijonov avstr. kron ter bi prišla prireditve z ostalimi stroški vedno na nad 35 tisoč Din, ako računamo najnižje. Le tuintam, ako se posreči dobiti od takega kluba kak termin s turneje, so zahtevki nižji, vendar skoro nikdar ne pod 18.000 Din. Beograjski in južni klubi stanejo vsi tudi nad 20.000 Din, ker vzame vožnja sama že ogromno vsoto. Ravno Sarajevski amat. š. klub, ki gostuje v prihodnjih dneh v Ljubljani za državno prvenstvo, je proračunan na 18.000 Din, dasi dobi povrnjene le fiktivne stroške. Proti tem stroškom pa dohodki tekem niso v nikakem razmerju. V Ljubljani je gostovalo letos spomladi slovito prvo moštvo dunajskega Slovana, a je tekma zaključila s 5000 Din izgube. Gostovanje Admirale, istotako prvostvna prireditve, ki je bila nameravana kot prireditve sejmskih dni, je kljub ugodnemu vremenu končala celo z 8000 Din deficita, tako, da stoji Ilirija vsled teh prireditev pred težko finančno krizo. Prvenstvo države, ki se igra v nedeljo v Ljubljani s Saškomo, je istotako združeno z novim rizikom, ker mora stroške v gotovem razmerju nositi tudi klub. Nedvomno bi bila dolžnost javnosti, da posveča takim prireditvam, ki so v spornem življenju tudi večjih mest le redki in tvorijo dogodek, vsaj toliko pozornosti, da morejo prireditelji kriti stroške, ker obstoja sicer nevarnost, ako se ne bo moglo najti za narasle deficite kritja, da se bo moralo prekiniti s prirejanjem mednarodnih tekem. Zato pozivamo javnost, da podpira stremenje tistih organizacij, ki se ne plašijo stroškov za povzdigo sportnega življenja v Ljubljani.

Prvenstvo Jugoslavije — Ilirija: Sašk (Sarajevo). Jutri igrajo prvaki sedmih nogometnih podsavezov Jugoslavije prvo kolo zaključnih tekem za državno prvenstvo. V Ljubljani se sestane prvaka ljubljanskega in sarajevskega podsav. SK Ilirija in Sarajevski amaterski SK. Zmagovalec se kvalificira za drugo kolo, ki se igra 21. t. m., premagani izpade iz nadaljne konkurence. V lanskem prvenstvu je zmagal Saška nad Hajdukom in beogr. Jugoslavijo ter dosegel v finale, kjer je šele po ponovni tekmi podlegel Gradjanskemu SK, kateremu je po hudem odporu podlegla z 1:2. Saška uživa vsled svojih izvrstnih internacionalnih rezultatov sloves enega najmočnejših klubov v državi. Njegova trenutna jakost se lahko precej točno presodi po rezultatu 1:2, ki ga je dosegel 17. t. m. proti zagrebškemu Gradjanskemu SK. Ilirija ne stopi v I. kolo brez šans. Ako se bo znala povspeti nad svoj povprečni nivo, ima na svojih domačih tleh mnogo izgledov na zmago. Ne dvomimo, da bo stremela za tem z vsemi močmi in da bo moštvo zastavilo vse sile, da se vzdrži še naprej v konkurenci za prvenstvo države. Ako ji to uspe, igra 21. t. m. zopet na lastnih tleh proti zmagovalcu v tekmi Hajduk: Gradjanski.

Saška gostuje v Ljubljani tudi na praznik 8. t. m. Za protivnika bo imel drugi dan reprezentančni team Ljublj. nogometnega podsaveza, ki mora igrati 14. t. m. proti Zagrebškemu NP ali proti Osiječkemu NP za pokal Nj. Vel. kralja Aleksandra. Podsavez bo pritegnil k tej tekmi najboljšie igrače svojih klubov; jedro moštva bo tvorilo tudi tokrat moštvo Ilirije, na šibkejših točkah ga bodo izpopolnjevali igrači drugih klubov. Mnogo upov stavi v LNP na mariborska branilca

Barloviča in Wagnerja. Interesantna je sestava notranjega forwarda Zemljak-Pleš-Dobleret, ki utegne znatno nadkriljevati ilirijanski trio.

Predprodaja vstopnic se vrši od danes naprej pri tvr. J. Gorec. Saška dospe v Ljubljano danes dopoldne ob 10.43. Pričetek tekem oba dneva ob 16. uri.

Planinske kočje. Dne 7. in 8. septembra bodo se vse planinske kočje odprte. V slučaju lepega vremena ostanejo kočje še do incl. 14. septembra otvorene; kočje pa, ki ostanejo čez ta termin oskrbovane, se bodo naznanile. Pripominjamo, da je kočja na Veliki planini temeljito popravljena in dobro oskrbovana ter se priporoča, da jo planinci v lepih jesenskih dneh pridno obiskujejo. Pot pod Pasjimi pečnami je Kamniška podružnica dobro popravila in torej ni nobene nevarnosti za obiskovalce. — Osrednji odbor S. P. D.

Porotno zasedanje v Novem mestu.

2. sept. je bil na vrsti Anton Štojs iz Rajca pri Veliki dolini, obtožen, da je kradel v cerkvi in ukradel kravo. Razprava pa je morala biti preložena na prihodnjo poroto, ker niso došli priče.

Veliko zanimanje je bilo za razpravo v sredo 3. sept. proti Francu Zingerju, ki je bil obtožen, da je v noči od 16.—17. junija l. 1923. umoril in oropal posestnika I. Rajerja iz Rateža. Rajer, posestnik in živinski prekupec, se je ustavil 16. junija na poti s kupčije v Novem mestu in prišel v gostinjski skupaj z Zingerjem. Zvečer sta bila skupaj v kavarni pri Splichalu. Rajer je bil vinjen, precej glasen in so gostje videli, da ima pri sebi večjo vsoto denarja; po izjavi žene je imel s seboj 60.000 K. Po policijski uri je Rajer odšel proti Kandiji in pri mostu govoril še z nekim znancem in mestnim stražnikom. Ta dva sta videla moškega, ki je Rajerju sledil. Po obrisih postave je bil popolnoma podoben Zingerju.

Naslednje jutro je našel neki deček v Smoletovem gozdu pri Zabji vasi v jarku moškega — umorjenega. Sodna komisija je bila takoj na mestu in je ugotovila, da je umorjen Rajer. Denarja ni imel pri sebi razen nekaj drobca, nobenega listneca so našli ne daleč proč prazno na njivi. Rajer je bil ubit na cesti. S trdim železnim predmetom mu je morilec odzadaj popolnoma razbil lobanjo in ga potem zavlekel v jarek. Osumljen je bil umora takoj Zinger, ki so ga še isto dopoldne aretirali. Imel je na desnem ramenu suknjiča sledove človeške krvi, hlače do kolen mokre.

Zinger, star 23 let, doma od Št. Vida pri Stični, je znan kot postopač, delomržen človek. Kot otrok je dobil mačeho, imel pomankljivo vzgojo, odšel z doma in se brez stalnega bivališča potikal okoli. En mesec pred umorom se je nastanil pri Redlju v Kandiji, češ da trguje z lesom. Živel se je pa v resnici od dobička: pri hazardnih igrah in s tihotapljenjem. Bil je že večkrat kaznovan radi tatvine in vlačugarstva. Drugih indicijev proti njemu niso našli — le še to, da je sled po travi kazala k Zingerjevu stanovanju in da je moral storilcu pomagati še eden, kate-rega pa niso izsledili. Denarja niso našli. Zinger trdi neprestano, da je nedolžen, a se zelo nerodno zagovarja in je pri preiskavi zagovor večkrat izpremenil. Poročniki so glavno vprašanje, ali je izvršil roparski umor potrdili z 10:2 protiglasoma. Senat se je pa poslužil pravice v smislu § 332 k. pr. r. in

odločil, da pride slučaj še enkrat pred poroto.

Predsednik senata je bil svetnik Kudec, votanta višji svetnik Kozina in svetnik Luznar. Obtožbo je zastopal namestnik drž. pravdnika Kovač, zagovarjal je dr. Zupančič.

Izpred sodišča.

Tepeni Štajerci. Sluga pokliče 5 obtoženec v sodno dvorano št. 79. Vstopijo pa samo trije junaki, ki se postavijo pred zeleno mizo in sicer: Franc Zajec, po domače Zajčev iz Iške vasi, Gašper Zamerl, Mežnarjev — ga ni gospod je zamudil vlak, morda še pride — Lojze Zidar, ta je pri vojaki gospod, Ambrož, po domače Kajetov, hlapec iz Javorij in Polde Vrabec, hlapec iz Trebenj. Gašper Zamerl je zamudil vlak, Lojze Zidar je pa pri vojaki. Sodnik veli obtožencem: »Prebrali bomo obtožnico, potem pa po pravici govorite. Toplste se, to je res, in če ste imeli korajžjo pri pretepu, pa jo pokažite še sedaj. Zakaj vas državni pravdnik toži, to ja veste! — V restavraciji pri pošti v Litiži ste dogovorjeni in oboroženi s palicami, nožem in revolverjem napadli štajerske zidarje Kolariča, Zajkota, Čuša in pa Kranjca. Vsi so dobili razne poškodbe.« — »Ja, gospod stegli smo se res. Štajerci so tam večerjali, bili so že precej pijani in so nas začeli izzivati. Zmerjali so nas s šufiti, nato pa so nas napadli. Mi smo se seveda branili in kar so staknili, so si sami krivi. Prepri pa je povzročila natakara.« — »No, Zajec, povejte po pravici, kako je bilo.« — »Gospod, jaz ne vem prav ničesar. Bil sem popolnoma pijan, popival sem cel dan od jutra do večera in pil sem žganje, pivo in vino.« Tudi njegova tovariša sta vse tajila. — Nato vstopijo tepeni Štajerci kot priče. Predsednik: »No, vi ste priče in pa soprotači. Bil je splošen pretep. Da so bili obtoženci hujši ne bo res. Vsi ste bili precej enaki, posebno vaš Kolarič je bil, kakor povedo priče ves divji.« — »Gospod, ni res, mi smo čakali na večerjo. Bali smo se jih, ko smo zvedeli, da so zunaj in Čuš in Kolarič sta tiščala celo vrata, pa so vseeno udri v hišo. Gotovo so bili zmenjeni.« — Natakara pa je izpovedala, da je bil eden Štajercev ves divji. Golorok in z litrom je divjal okrog in se drl: Moj oče je bil »Raufmeister« in jaz tudi hočem biti, še danes mora teči kri. Tudi gostilničar je povedal v prid obtožencem in je dejal, da so bili Štajerci razpoloženi za ljut pretep. Ko jih nisem mogel pomiriti, sem šel rajši iz hiše, da še sam kaj ne dobim in prav je bilo. Prepri so iskali pijani Štajerci. Z ozirom na te izpovedi so bili obtoženci obsojeni primeroma malo. Zajec je dobil tri mesece, ker je poškodoval tri osebe in mora plačati 3000 dinarjev razne odškodnine, Ambrož in Vrabec sta dobila vsak po 48 ur zapora, ostala dva pa sta bila oproščena.

Hlače so ga izdale. Simon Modic, delavec Velikih Blokah, ki pa raje krade kot dela, kar kaže že osem predkazni radi tatvine, je bil obtožen, da je ukradel Francu Petriču v Podgori pri Vrhniku 4 mernike prosa v vrednosti 1400 kron. Proso je ponujal drugi dan nekemu Tomažu Kovačiču, ki ga pa ni kupil, ker se mu je zdel mož sumljiv. Pri tem pa mu je Modic prav po nepotrebnem pripovedoval, da si je nabavil druge hlače in da je vrgele stare raztrgane v neko grmovje. Ko je Modic tatvino zanikal, pa se je spomnil Josip Lenič na tujca, kateremu je res podaril dan pred tatvino stare hlače in je spoznal, da je to isti, katerega dolže tatvine prosa. Pod tem dokazom je mož klonil in priznal, nakar je bil obsojen na 6 mesecev težke ječe.

Pravo **Schichtovo** - milo z znamko „Jelen“ je najboljšje in v uporabi najcenejše milo na svetu. Pri nakupu pazite na ime „Schicht“ in na znamko „Jelen“!

Inserirajte v »Slovenca«!

Damski salon.

Priporočam se cenjenim damam v mestu in na deželi! Posušujem tudi gospodinjske šivanja za domačo uporabo, na željo tudi prirojevavanja. Postrežba točna, cene solid.

Minka Karo

Sv. Petra cesta štev. 58.

Sprejme se zanesljiv delavec

za popravila dežnikov. - Naslov v upravi pod štev. 5277.

Pozor!

Kdor mi odstopi LOKAL proti odkupni, naj pošlje ponudbe na upravo »Slovenca« pod štev. »50«. 5355

Šivalne stroje na obroke

najboljših tovarn z mnogimi pohvalnimi izjavami in 10-letnim jamstvom za šivilje in krojače ter čevljarje kupite NAJCENEJE pri L. REBOLJ v KRANJU. — Stroji so tudi za umetno vezanje, ki se podučuje pri meni vsak čas brezplačno.

OGLJE!

Sem kupec vsake množine lepega, suhega BUKOVEGA OGLJA. Plačilo takojšnje. — Ponudbe nasloviti na: MATTEO STOCK, Trst, Via Udine 41.

Berde - bas - cello

KUPI ZUPNI URAD V TRZICU, Gorenjsko. 5343

Sprejem DIJAKINJO na stanovanje in hrano. - Kje, pove uprava pod štev. 5357.

Najboljše lasne mrežice

enostavne in dvojne, priporoča

Parfumerija „STRMOLI“

Ljubljana, Pod Trančo 1

POZOR! POZOR!

SMREKOVE

SPALNICE

z ogledalom, po 13.000 kron, kakor tudi vsakovrstno pohištvo izdeluje po naročilu po najnižji ceni Peregrin SUŠTERŠIČ, mizar - Savlje 43, pošta Ježica. 5306

Starejša SLUŽKINJA

ki bi kuhala dvema osebam in obdelovala vrt, se sprejme takoj v Ljubljani. - Ponudbe pod »Mirna služba« na upravo lista. 5359

Otvoritev GOSTILNE

Cenj. občinstvu vljudno naznanjam, da sem svojo gostilno na DOLENJSKI CESTI

zopet otvoril,

katero bom osebno sam vodil.

Se priporočam

Joško Jelačin.

Sodi

300—450 litrov, eno leto star, rabljen, napredaj. M. H., Zgornja Šiška št. 43 (Vodnikova cesta). 5334

Nakup

zlata, platine, srebra, starega denarja. TOVARNA ZA LOČENJE DRAGIH KOVIN, Ljubljana — Šiška, Sv. Jerneja cesta 231. 5360

Dva DIJAKA se sprejmeta z vso oskrbo v lepo, zračno sobo. - Hilserjeva ulica 3, pritl., desno. 5353

Trg. izobražen GOSPOD

živi v inozemstvu, srednje starosti, se želi s 50—60.000 dinarji udeležiti samo pri dobri dohodnem podjetju. Prednost hotelska in kavarna stroka. - Ponudbe pod »Reprezentation 185« na GRAVA, Graz, Stempfergasse 8. 5350

Sprejem dobro izveštane

ga zanesljivega čevljarskega

PRIKROJEVALCA

za naročena dela v malo delavnico. Znati mora vsa dela, spadajoča v to stroko, tudi mora sprejemati stranke, meriti in paziti, da se naročila izdelajo dobro in točno. IVAN JAMAR, Bied I.

Dijak

se sprejme na stanovanje in hrano. Nadzorstvo dobro. Instrukcija v hiši. - Naslov pove uprava lista pod štev. 5358.

Sprejem VAJENCA

za mizarstvo obrt. Hrana in stanovanje v hiši. — JOSIP GOLJAR, mizarstvo, Kleče št. 2, pošta Ježica. 5354

MLIN IN ŽAGA

napredaj na veliki, stalni vodi, kjer ni voda nikdar ne prevelika in ne premajhna. Jez naraven. Mlin je z 6 pari kamnov in stope. — Vse v najboljšem stanju. Naslov se izve pri upravi pod št. 5235.

Nenavaden slučaj

Kdor preskrbi mlademu, vojaščinu prostemu gospodu, z odlično gimn. maturo, priznana izvrstnemu večletnemu inštruktorju, primerno službo v Ljubljani ali na deželi, mu doličnik za protiuslugo inštruira sina (ako ga nima, pa poljubnega, od njega izbranega ljudsko- ali srednješolskega dijaka) celo šolsko leto 1924/25 zastoni. Ponudbe pod »300 ur« na upravo.

Cenjenim damam

naznanjam, da izdelujem vsakovrstne damske plašče, moderno in trpežno izdelane za nizke cene. - IVAN KAJNC, krojaštvo, Vevče pri Dev. M. v Polju. 5317

Posojila iščem

50 do 75.000 Din na dobrodošlo obrot proti popolni varnosti. Obresti po dogovoru. Event. se sprejme družabnik Cenj. ponudbe pod »POSOCILO 5335« na upravo lista.

LEPO, BREZPLACNO

STANOVANJE

pritlično (soba, kuhinja, pritličje, el. luč) in plačano službo hišnika dobi dotični, ki prepusti enako ali večje stanovanje v mestu ali bližnji okolici. Ako bi bilo odstopljeno stanovanje iz dveh sob, bi se ev. povrnilo selit. stroški. Ponudbe na upravo pod »PRILIKA« štev. 5145.

Pozor! Pozor!
Priporoča se fotograf. atelje
KUNC FRANC
Ljubljana, Wolfova ulica št. 6.
Prvi domači zavod za izdelovanje povečanih slik, slik za nagrobne spomenike, pokrajinskih razglednic, ter vršila v to stroko spadajočih del.

PERJE

kemično čiščeno, za pernice in blazine, kg Din 60.—. Belo gosje perje, skubljenno, kg Din 200.—, prima beli pub, kg Din 400.—, razpošilja po povzetju

Josip Brozović

ZAGREB, Boškovičeva ulica št. 18. Lastna tvornica perja

CEMENT
H. PETRIČ
LJUBLJANA
GOSPOSVETSKA
CESTA 16
Telefon 343

Trami (testa a testa) 11/13, 13/16, 16/21 ali 16/19, 19/24 različnih dolžnosti m² 145. —

Deske II. vrste 100 m² se iščejo. Dobava tekom septembra, plačilo pri prevzetju. Natančne podatke pri upravi lista. — Ponudbe z označbo cen fr. Postojna na upravnishvo »Slovenca« pod znakom »TRAMI«. 5262

Sprejme se več **GO-SPODOV** ali **DIJAKOV** na dobro, domačo hrano. — Vpraša se: Križevniška ulica št. 10, II. nadst. 5268

Dekle zanesljivo in pripravnno, sprejem k otrokom. — Elza SEVER, Ljubljana, Wolfova ulica 12.

Prodaj hišo

in 242 a gozda na Bohinjski Beli. Hiša je pripravna za obrtnika, z velikim prostorom za delavnico. Cena 90.000 Din — **ALOJZIJ PETERNELJ**, Kandija - Novo mesto. 5213

Nagrado

onemu, ki mi preskrbi **STANOVANJE** 1—3 sob s kuhinjo. Ponudbe pod »Zakonec brez otrok« na upravo lista.

Opremljena soba

se odda 1—2 gospodoma v sredini mesta. Poizve se pri portirju hot. »Slon«, Ljublj.

Biljar »Seifert«

v prav dobrem stanju, se poci prodaj. — Vprašati je v kavarni »Slon«, Ljubljana.

Otroški **VOZIČEK** za ležati je naprodaj v Školji ulici št. 15, II. nadst. 5272

Modistka Horvat

STARI TRG

prodaja bele klobuke od 150 do 200 Din, dvobarvne po 170 Din, enobarvne po 140 Din, različne baržunaste in druge novosti po najnižjih cenah. Zalni klobuki v zalogi.

Kanalizirajte edino s cementnimi cevmi znamke

„Vulkan“

ki je strojni izdelek, presoja vse dosedanje ročno delo, gladko, trajnost, natančno rjka, je lažji, kar je vseeno pri tehniških transportih in pri polaganju. Velika zaloga cavi, strešnikov, plošč za tlak, lesenjem terazo in vsa strojna dela.

Jos. Čičar, Ljubljana
Dunajska cesta 67. Telefon 735

Dobro ohranjeno **SPALNO POHIŠTVO** ceno naprodaj. — Kje, pove uprava pod št. 5312

23 LETNI MLADENIČ išče službe, zmožen pis. del. Ker pa je brez sredstev in se ne more preživljati, sprejme vsako delo, tudi samo za par dni. — Cenj. ponudbe na upravo lista pod »TREZEN«.

Gramofon

prvovrstni, brez lijaka, dobro ohranjen, predvojni material, in 38 najboljših plošč ugodno naprodaj. Več se izve v upravi lista pod št. 5269

Kralj. dvorni goslar

M. Mušič

Ljubljana

Selenburgova ul. 6

Specialist v godalnih instr. mentih.

Prvovrstna zaloga vseh glasbenih potrebščin. po konkurenč. cenah.

KLAVIRJE

in **HARMONIJ** na obroke: Bösendorfer, Förster, Steinway etc. Vse instrumente za bleh- in štrajh-godbo, strune in žice vseh vrst na debelo in drobno. **ALFONZ BREZNIK**, Ljubljana, Mestni trg 3 (pri magistratu). Najsposob. tverka Jugoslavije.

TRBOVELJSKI PREMOK in DRVA

dobavlja Družba »ILIRIJA«, Kralja Petra trg 8. — Plačilo tudi na obroke. Tel. št. 220.

SIVALNI STROJ, STENSKO URO, veliko **SLIKO** in več ženske **OBLEKE** prodam. — KIKELJ, Ljubljana, Krakovski nasip št. 10. 5247

Prvovrstne premoge

po najugodnejših cenah in plačilnih pogojih dobavlja **Dom. Čebin** trgovina s premogom Ljubljana, Wolfova 1/II.

Priporočamo tverdo

Josip Peteline
Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Najcenejši nakup nogavic, žepnih robcev, brisalk, kloba, belega in rjavavega platna, šifona, kravat, raznih gumbov, žlic, vilic, sprehajalnih palic, nahrbtnikov, potrebščin za šivilje, krojače, Solingen in za obrezovanje trt.

NA VELIKO IN MALO.

Posestvo obstoječe iz hiše s 4 sobami, 2½ orala vinograda, 4 orale gozda, 2 orala njiv in sadonosnika, pripravno za vsako obrt ali trgovino, po ugodni ceni naprodaj. — Ponudbe oseb. 7. in 8. sept. na **ZULIC**, Krško, ali pism. na Iv. Rostohar, prof., Maribor.

Tukajšnja špedicijska tverka »**INTERCONTINENTALE**«. D. D., sprejme takoj **1-2 praktikanta**

Po preteku treh mesecev sledi plača po razmerju uporabljivosti. — Ponudbe je nasloviti na »Intercontinentale«, Palača Ljublj. kredit. banke.

Mlada gospodična

ki se nahaja momentano v veliki bedi, prosi posojila 5000 Din proti dobrim obrestim. Kdor jo hoče rešiti, naj pošlje cenjeni naslov pod »**HITRA POMOČ**« št. 5331 na upravo »Slovenca«.

— Olferte z zahtevami na:

Sprejme se za jamski obrat PAZNIK

z rudarsko šolo ter vsaj z 2-letno prakso na premogu. — Olferte z zahtevami na:

Premogokop AND. JAKIL, KRMELJ (Dolenjsko).

Kupi se mali, dobro ohranjen, dvokolesni

VOZIČEK.

Ponudbe na upravo »Slovenca« pod številko 5146.

POZOR! **POZOR!**

Ostanki za perilo

so naprodaj po polovični ali zelo znižani ceni. Ne zamudite ugodne prilike! Resljeva cesta 30, I. nad., desno. (Blizu južnega kolodvora.)

Učenec ki ima veselje do trgovine z meš. blagom, boljših staršev, s prim. šol. izozbrabo, zdrav in čvrst, ne pod 15 let star, se sprejme takoj. Dotični, ki je že nekoliko vajen trgovine, ima prednost. — Naslov pove iz prijaznosti upravo »Slovenca« pod št. 5342.

Dva DIJAKA

srednje- ali visokošolca, se sprejemata na stan. in zajtrk v bližini učiteljskega in realne gimnazije. Naslov se izve v upravi lista pod št. 5333.

Kupim bencin- ali drug motor 20 k.s.

Ponudbe s ceno na: Tehnična pisarna, Gorupova 17.

Gosli poučuje

bivši učitelj konservatorija po znižanih cenah. — Naslov v upravi lista pod št. 5340.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancom potrdi javljamo tužno vest, da se je naš ljubljani in skrbni soprog oz. oče, gospod

Anton P. Bizjak

trgovec in posestnik

težko in dolgo bolan, previden s tolažili sv. vere 3. t. m. zvečer preselil v nepovrat, kjer slednjič po polstoletnem upanju pričakuje lepše bodočnosti. — Pogreb draga pokojnika se bo vršil v soboto, 6. t. m. ob 10. uri iz hiše žalosti na pokopališče domače župne cerkve, kjer se bodo darovale sv. maše zadušnice.

SMARTNO OB PAKI, dne 3. septembra 1924.

JULIJA BIZJAK roj. **POZEK**, soproga. — **ZVONIMIR** in **ROBERT**, sinova.

Naznanjamo tužno vest, da je naš marljivi in vestni nameščenec paznik-jamomerec, gospod

ALOJZIJ HEDL

po dolgotrajni in mučni bolezni danes ob 8. uri zjutraj v 26. letu starosti podlegel svojim bolečinam.

Pogreb se vrši iz hiše žalosti v soboto, dne 6. septembra 1924 ob pol 10 dopoldne na pokopališče k Sv. Jederti.

LAŠKO, dne 4. septembra 1924.

TRBOVELJSKA PREMOKOKOPNA DRUŽBA
RAVNATELJSTVO LAŠKO.

Ljubljanska kreditna banka

Delniška glavnica:

50,000.000 Din

Rezervni zakladi ca.:

10,000.000 Din

Centrala: Ljubljana, Dunajska cesta

podružnice: Brežice, Celje, Crnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Agencija: Logatec.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle

Brzjavni naslov:

Banka Ljubljana

Telefon števil.: 261, 413, 502, 503 in 504

Hagarin sin.

Roman. Paul Keller. — F. O.

(Dalje.)

53

Nič ne govore o Hartmanu, ker čuti Robert že dolgo, da si nista dobra z gostilničarjem. Doma ni tudi nič povedal, kam gre. Doktorja Friedlieba pa hvali mati, ko ogleduje bolni prst, in ima prijazno besedo tudi za doktorjevo ženo.

V majhni steklenici prinese olja, namaze prst in ga začne lahno drgniti.

Robert govori z možem. O tem se pogovarjata, kar je v knjigi o vojski, o vremenu, o marsičem iz vasi. Nato se dotakneta politike, ker ima stari časopis in se zanima za usodo ljudstva. Mnogo govori, žena pa vedno željno čaka na kako besedo iz Robertovih ust.

Pri njegovem donečem glasu poslušne, njeni prsti grede bolj leno po Robertovem bolnem palcu, se ozre proč od dela, dvigne nekoliko glavo, jo drži postrani in gleda tujca nekaj sekund v obraz. Njene stare oči preiskujejo, premišlujejo, globoko, boječo izprašujejo, dokler se glava mirno in otožno ne skloni.

Ne izprašujeta ga po življenju. Slišala sta, da so ga neotesani fantalini in nespametni ljudje večkrat bridko zasmehovali zaradi njegovega godčevega življenja. Dovolj nežen čut imata, da popolnoma molčita o preteklosti.

Toda sam začne. Kar ni razen Gottliebu Peukerju nikomur v vasi povedal, to zaupa tema starcema, da je zopet videl tovariše v gozdni krčmi.

Stari Hellmich je malo radoveden, se nasmehne in vpraša po Steinerju in Itali-

janu, ki sta se mu zdela oba prav šaljiva. Ženica vpraša samo to:

»Hočete iti res zopet z njimi?«

»Skrb in žalost razodeva njen glas. Robert pripoveduje o srčnih bojih, ki jih mora zato prestati.

Tudi ne zamolči, da se čuti večkrat nesrečnega zaradi Hartmannove gospe in zaradi Bertolda.

Ker nato nič ne odgovorita, se prekineta pogovor.

Čez dolgo časa vpraša žena:

»Ali nimate nobenih sorodnikov?«

Ura odbije in pomakne kazalec v novo uro.

»Ne, nikogar nimam: ne očeta, ne matere, sploh nikogar.«

Za trenutek poslušneta starca pomilovalno, če jima bo kaj več odkril. Toda usta se mu zapro in ne vprašata ga več.

Slednjič se jima prijazno zahvali in odide, ko je obljubil, da bo prihodnji večer zopet prišel.

Starca oslaneta sama. Svetiljka razliva milo svetlobo na mizo, skrivnostne pravljice prasketa ogenj, pes se zopet splazi k peči, ura mirno tikata —.

Toda žena sedi zamišljena in leno pri šivanju in stari sanja z odprtimi očmi pri knjigi.

...

Počasi so minevale ure prihodnji dan. Hellmichova mati, ki je šivala pri oknu, se je večkrat ozrla v otožni dan in želela, da bi bil kmalu pri koncu, ni pa vedela zakaj. In njen mož je vedno hodil iz sobe in v sobo, na vrtniček ali v drvarnico, brez pravega namena.

Robert je bil med dežjem v gozdu. In če mu je stresel mrz nezno telo, mu je

spreletelo gorko upanje dušo, upanje, da bodo po domače kramljali kako urico pri starih Hellmichovih.

Sele po večerji je šel lahko k njima. Danes je dobil starega Hellmicha pri velikem, lepem sv. pismu. Stari Hellmich je bil nekoliko nečimeren. Dejal si je pa, če pride Robert, ko bo sedel uprav pri veliki krasni knjigi, ne bo to nič posebnega, ampak prišlo bo samo od sebe, da mu bo pokazal svoj zaklad, ne da bi zbudil sumnjo, da se hoče pobahati.

Robert si je res ogledal veliko, lepo knjigo z velikim zanimanjem in občudovanjem. Starcu so se svetile oči, če je mogel tako posebno krasno sliko pokazati, kot bi jo bil sam naredil. Dobre slike so bile od starih mojstrov.

»Prav stara slika je že to,« pravi Hellmich, »smo dobro pazili nanjo. Materi sem jo nekoč podaril, ko sva se se poročila. Tri leta sem jo moral plačevati. Do petdeset let mi pa že dela veselje in me navaja k pobožnosti.«

Mati zopet drgne bolni prst. Kot včeraj poslušne, če govori Robert, išče s trudno mislijo stare duše sled za daljnim, izgubljenim glasom. Kot včeraj dvigne včasih staro lepo glavo, jo drži nekoliko postrani in opazuje ... nato je razmišljena ... začudena ... in staro srce bije hitreje, je boječe in prestrašeno.

Ali ne stoji ura? Ali ne zadržuje zvedavo sape? Ali ni okno lahno zažvenketalo?

Zdaj bi moral priti skrivaj angel, skrivaj in hitro, moder angel z neba, in voditi Robertu desnico, ki lista sv. pismo.

Glej, nazaj lista. Ustavi se pri Moze-

patriarhov ... Robert, Robert, hočeš se dotakniti poglavja o Hagari?

Odpre.

Abraham izganja Hagaro!

Roka omahne, ne lista dalje. Oči strme v sliko, obraz se mu potemni, črna senca mu leže na oči in čelo, ustnice trepečejo.

Gleda Abrahama, žalostnega, usmiljenega, ah, tako starega, gleda Hagaro v telesni lepoti, katero je dala možu, ki je sedaj izganja, njo in sad njene žrtve, majhnega sina, gleda ponosnoveselo, neusmiljeno Saro.

Stisne pest in rogajoč nasmeh se mu odruga od ust, ko pravi:

»Ta — ta — ta je bil pravičen! Bojz-ljivec je bil, lopov je bil!«

Stari Hellmich in žena se zdrzneta. Tudi ona nista mogla v dolgih letih pogledati slike brez grenkosti. Če sta listala v sv. pismu, sta šla navadno preko nje. Preveč se je dotikala njunega življenja. Toda pobožna sta, zato pravi stari Hellmich:

»Tako ne smete govoriti, Robert! To so bili čisto drugačni časi! Bog je človeštvo drugače vodil kot dandanes. Junak ni bil Abraham. Včasih, ko se je bal, je rekel, da je Sara njegova sestra, in pustil, da so mu jo odvedli drugi. Nato jo je pa vedno zopet vzel. Takrat niso vzeli ljudje tega tako natančno. Šlo je samo za pravo nasledstvo. Glejte, Robert, o tem sem mnogo bral, ker mi je tudi šla ta zgodba vedno do srca. Paziti moramo, da spoznamo, kaj je prav. Tukaj vidite, da ni dal Bog, da bi poginila Hagara in njen sin. Dajte sem, bom prebral to mesto. To je mesto v sv. pismu, ki me je od vseh najbolj tožilo.«

Na ljubljanskih velesejnih zaslave Jarčeve KRANJSKE

KLOBASE

razpošilja od 5 kg naprej
trrdka K. JARC, Ljubljana,
Hradekega vas 35. 5172

Kovine BAKER, MED,
PAKFONG,
ROTGUSS, mehki SVINEC,
ODPADKE kupujemo po
najvišjih cenah. Po robo po-
šljemo. - »BUTONIA«, Za-
greb, Horvačanska cesta 29,
telefon 2261. 5208

Vinske SODE

po zelo ugodni ceni, zelo do-
bro ohranjene v velikosti od
300—1800 litrov, PRODAJA
KRALJ v Ormožu. 5299

Vzgojiteljica

se sprejme k 2 fantkoma, ka-
tera obiskujeta 1. in II. razr.
ljudske šole. Pogoji: znanje
slov. in nem. jezika. Vpoko-
jene učiteljice imajo prednost.
Ponudbe pod št. »Vzgoji-
teljica« št. 5292 na upravo.

Veletrgovci dežel. pridelkov

naj vprašajo za naslov, kdo lahko dobavi v
veliki množini KROMPIR, JABOLKA in
SUHE GOBE v upravi lista pod št. 5113.

Naslovi dijaških stano-
vanj za dijake
in dijakinje se dobijo pri ge.
LIKAR, Poljanska cesta 87,
»Vila Bergman«. 5321

Dijakinji ali dijaka
sprejem na stanovanje in
hrano. Lepa soba. - Dovolj
hrane. - Gosposvetska c. 12/1.

Našim rodbinam

priporočamo našo pravo
domačo KOLINSKO ci-
korijo.
Izvrsten pridatek za kavo.

ZALOGA KLAVIRJEV

In planinov najboljših tovarn
Bösendorfer, Ernhart, Czupka,
Hölzl, Schweighofer, Stingl itd.
TUDI NA OBROKE

JERICA HUBAD, roj. Dolenc Ljub. Mišerjeva 5

Inserati v »Slovenču« imajo po-
poln uspeh. — Inserirajte v njem!

lv. JAX in sin

Ljubljana, Gosposvetska c. 2,

priporoča svojo bogato zalogo pisalnih
strojev »ADLER« in »URANIA«, dalje
ŠIVALNIH STROJEV za rodbine in obrt
ter vozniških koles: STYRIA-DÜRKOPP,
OROŽNO kolo (Waffenrad)

Ceniki zastoj in franko.

Pozor! Pohištvo Pozor!

PO ZNIZANI CENI se prodaja: moderne spalnice, jedil-
nice, kuhinje, pisalne mize ameriškega sistema in
drugo pohištvo. Sprejemajo se naročila. — ANDREJ
KREGAR, strojno mizarstvo, Vižmarje — št. Vid nad
Ljubljano. — Zaloge nasproti postaje Vižmarje. 2850

Ugodno kupiš:

Nogavice navadne Din 19'—, svil. flor Din 39'—
volnene jopice Din 68'— in 98'—,
zimске rokavice Din 25'—,
Crép de Chine Din 95'—, 130'—,
damska srajca Din 39'—
ter drugo blago po konkurenčnih cenah pri

A. SINKOVEC nasl. K. SOSS
Ljubljana, Mestni trg 19

Bujni, svilasti lasje,
po rednem umivanju glave z

„Elida“ Shampooom!

Strojne tovarne in livarne d. d. LJUBLJANA

Dunajska cesta št. 35.

Največja in najstarejša domača livarna bronastih zvonov

Karlovška cesta št. 1.

Ustanovljena l. 1767. Večkrat odlikovana.

Najboljši material - Krasni glasovi - Kratek do-
bavni rok - Konkurenčne cene - Mnogobrojne
priznanice na vpogled vsakomur.

Zahtevajte cenike in proračune!

Povodom „Marijanskega kongresa“ obiščite našo zvonarno.
kjer bo razstavljenih nad 40 zvonov in bodo na ogled razni
modeli.

„SLOVENEČ“

je za vsakega trgovca in
obrnika najbolj primeren
list za uspešno reklamo.

Dobro je vsikdar
naložen denar, ki
ga inserent izda

za oglase

v tem med na-
šim ljudstvom
po deželi naj-
bolj razširjenem dnevniku.

Veliki ali
pa tudi v
priprosti

najbolj

Vsak oglas, pa bodisi v
majhni obliki (najmanjši
prostor za enkrat samo 5D)
zagotovi oglaševalcu gotov

uspeh. Vsakomur torej, ki ima kaj naprodaj ali dobaviti,
ali pa misli kaj kupiti, je
„Slovenec“ za insercijo
ob vsaki priliki najbolj

priporočljiv!

Jugometalija

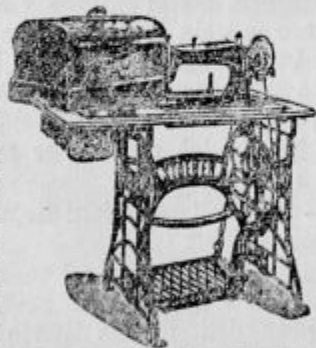
Ljubljana, Kolodvorska ul. 18

Izvršuje vsakovrstna
naročila za kleparstvo
vodovodno inštalacijo,
kotlarstvo in ključav-
ničarstvo. Vsa naročila
se izvrše točno in solidno.

Telefon 729.

Montaža toplodarov.

15 letno jamstvo

Svetovno znani naj-
boljši šivalni stroj je
edino le **Stoewer**
za rodbinsko in obrtno
rabo.

ZALOGA

L. BARAGA, LJUBLJANA
SELENBURGOVA ULICA 6/1

Prvovrsten

laneni firnež

Izdeluje

Najfinejše

laneno olje

tovarna ZABRET & Komp., Britof pri Kranju.

Najstarejša tovarna te vrste v Jugoslaviji.

Telefon interurban: KRANJ 29.

Na zahtevo se pošljejo vzorci.

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 10

(v lastni palači vis a vis hotela „Union“).

Telefon št. 57 in 470.

Račun poštno-čekovnega urada za Slovenijo št. 11.945, v Zagrebu št. 39.080.

Podružnice: CELJE, DJAKOVO, MARIBOR, NOVI SAD, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, SIBENIK.
Ekspozitura: BLEDO.

Kapital in rezerve skupno nad Din 15.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne
papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje
in prodaja kar najboljše tuje valute in devize, sprejema vloge
na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse
bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Drž. razr. loterije.